

JAARVERSLAG 2004

Verslag van de werkzaamheden van het College van toezicht op de kansspelen en van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland, ingevolge artikel 33, derde lid, van de Wet op de kansspelen.

Den Haag, juni 2005

De kerntaak van het College is het houden van toezicht op de naleving van de Wet op de kansspelen door de vergunninghouders van de landelijke kansspelen (Nederlandse Staatsloterij, BankGiro Loterij, Sponsor Loterij, Nationale Postcode Loterij, De Lotto, Scientific Games en Holland Casino). Daarnaast adviseert het College over het verlenen, wijzigen en intrekken van de vergunningen voor deze landelijke kansspelen, alsmede over het verlenen van instemming met de statuten en reglementen van de kansspelvergunninghouders. Gaandeweg is het College ook de meer algemene beleidsadvisering tot zijn primaire taak gaan rekenen.

Transparantie en consistentie zijn de uitgangspunten van het College bij de uitoefening van zijn taak. Transparantie speelt in het bijzonder in verband met de toezichtfunctie. Het College staat voor het op een maatschappelijk aanvaardbare wijze laten verlopen van de landelijke kansspelen en het inzichtelijk maken van prijzen, kosten en afdrachten aan de goede doelen en de schatkist. Consistentie speelt vooral in de adviesfunctie. Het College spant zich ervoor in dat de kansspelvergunninghouders zo veel mogelijk op gelijke voorschriften mogen rekenen van het vergunningverlenende ministerie van Justitie.

Inhoudsopgave

blz. 7	Inleiding
blz. 9	Deel I Verslag van de werkzaamheden
blz. 11	Algemene aangelegenheden
blz. 13	Adviezen
blz. 14	Toezicht
blz. 15	Onderzoeken
blz. 17	Internationale aangelegenheden
blz. 19	Deel II Onderzoek naar de taakvervulling van het College
blz. 21	Zelfevaluatie College
blz. 23	Deel III Ontwikkeling van de kansspelen in Nederland
blz. 25	Algemeen
blz. 29	Nederlandse Staatsloterij
blz. 33	Nationale Goede Doelen Loterijen
blz. 37	De Lotto
blz. 41	Scientific Games
blz. 45	Holland Casino
blz. 51	Deel IV Bijlagen
blz. 53	Samenstelling van het College
blz. 54	Uitgavenoverzicht
blz. 56	Beheersafspraken
blz. 57	Herziene procedureregels klachtenafhandeling
blz. 58	Overzicht van in 2004 uitgebrachte adviezen
blz. 60	Advies inzake evaluatie gewijzigde speelautomatenregelgeving
blz. 63	Titel VIa van de Wet op de kansspelen
blz. 65	Besluit College van toezicht op de kansspelen
blz. 69	Reglement van orde
blz. 71	Macro-verdeelsleutel

Inleiding

Ingevolge artikel 33, derde lid, van de Wet op de kansspelen brengt het College vóór 1 juli van ieder jaar een verslag uit van zijn werkzaamheden en van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland. Het jaarverslag bestaat uit vier delen. Deel I bevat een beknopt verslag van de werkzaamheden van het College. De daarbij behorende bijlagen zijn opgenomen in deel IV. Ingevolge genoemd artikellid wordt telkens na een termijn van drie jaren in het jaarverslag tevens de taakvervulling van het College aan een onderzoek onderworpen. De wettelijk voorgeschreven zelfevaluatie is opgenomen in deel II van dit jaarverslag. Deel III bevat een beschrijving van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland. Aangezien de toezicht- en adviestaak van het College zich beperkt tot de vergunninghouders van de landelijke kansspelen, beperkt ook de beschrijving zich tot deze kansspelen. Het verslag en de beschrijving zijn overwegend van feitelijke aard. In deze inleiding wil het College zijn opvatting geven over de beleidsontwikkelingen die zich in het verslagjaar hebben voorgedaan.

Het huidige kansspelbeleid is verwoord in een brief van 10 februari 2005 van de Minister van Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Kamerstukken II, 2004 – 2005, 24 557 29 800 VI, nr. 47). Het verheugt het College dat de Minister van Justitie vrijwel geheel afstand heeft genomen van de in het kader van de operatie Marktwerking, Deregulering en Wetgevingskwaliteit (MDW) ontwikkelde voorstellen tot liberalisering van de kansspelmarkt. Hoewel het kansspelbeleid thans van een meer realistisch gehalte is dan in de voorgaande jaren, plaatst het College bij de uitwerking daarvan wel enige kanttekeningen.

Met ingang van 1 september 2004 is de minimale afdracht voor goede doelen loterijen verlaagd van 60% naar 50%. Het College kan zich daar in vinden, maar dat hiermee een *eerste stap ter uniformering van de vergunningen* zou zijn gezet, zoals in de brief van 10 februari 2005 wordt gesteld, vermag het College evenwel niet in te zien. Het College vraagt zich af waar deze exercitie feitelijk toe dient en hoeveel eenvoudiger en hoe meer uniform het kansspelveld wordt met afdrachtpercentages die variëren van 50% voor Nationale Goede Doelen Loterijen, 18% voor lotto en euroloterij, een jaarlijks door de Minister van Financiën te bepalen percentage van ten minste 15% voor de Nederlandse Staatsloterij, tot ongedefinieerd voor de instantloterij en de sportprijsvragen.

Het College pleit al jaren voor het zoveel mogelijk uniformeren van de vergunningvoorschriften van de verschillende loterijen, alsmede voor het op een meer evenwichtige wijze verdelen van de loterijopbrengsten, waarbij ook nieuwe begunstigten een kans krijgen. Van enige uniformering is het tot op heden echter niet gekomen. Wel heeft inmiddels de Commissie model-verdeelsysteem kansspelopbrengsten (Commissie Schuyt) in 2004 rapport uitgebracht en heeft de Minister van Justitie a.i. daarover een standpunt ingenomen met een brief van 4 januari 2005 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Kamerstukken II, 2004 – 2005, 24 036 en 24 557, nr. 309). Het verheugt het College dat de Commissie Schuyt in wezen tot dezelfde conclusies komt als het College reeds in 1997 kwam in zijn adviesrapport *Beschrijving geldverwerpers en begunstigten*, namelijk dat verbeteringen wenselijk zijn op het punt van flexibiliteit en transparantie. Overigens kan het College zich vinden in de aangekondigde maatregelen zoals certificering van begunstigten en het opnemen in de kansspelregelgeving van aanvullende verplichtingen voor (de besluitvorming inzake) de verdeling van de kansspelopbrengsten.

Met een brief van 14 december 2004 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Kamerstukken II, 2004 – 2005, 24 557 29 800 VI, nr. 46) heeft de Minister van Justitie het voornemen aangekondigd om vooralsnog twee nieuwe casino's in Nederland toe te staan. Naar de opvatting van het College hadden dat er wel een paar meer mogen zijn, vooral omdat er nogal wat gemeenten zijn die bij gebreke van de mogelijkheid om een echt casino binnen de stadsgrenzen te krijgen, uitwijken naar de mogelijkheid om een

speelautomatencasino toe te staan. Voor het publiek is het veelal niet duidelijk dat het hier eigenlijk om een speelautomatenhal gaat. Veel speelautomatenhallen afficheren zich tegenwoordig in hun naamgeving en in hun reclame-uitingen als casino's en sommige hallen doen in grootte, aankleding en ambiance inderdaad weinig meer onder voor echte casino's.

Uit meergenoemde brief van 10 februari 2005 maakt het College op dat de Minister van Justitie het voornemen heeft laten varen om nieuwe vergunningen voor landelijke goede doelen loterijen te verlenen. Daarmee volgt de Minister alsnog het advies van het College op dat de ontwikkelingen op de kansspelmarkt hier niet bepaald aanleiding toe geven.

De kansspelen waaraan de meeste maatschappelijke risico's zijn verbonden, het terrein van de speelautomaten, zijn in de MDW-discussie geheel onbesproken gebleven. Inmiddels heeft het College op verzoek van de Minister van Justitie eind 2004 een advies uitgebracht inzake evaluatie gewijzigde speelautomatenregelgeving. Dit advies is integraal opgenomen in deel IV van dit jaarverslag. Eind 2004 heeft de Minister van Justitie advies gevraagd over een concept-wetsvoorstel kansspelen op internet. Begin 2005 heeft het College de Minister bericht zich in grote lijnen te kunnen vinden in de gekozen benadering om voor een beperkte duur met één vergunninghouder een proef te houden met interactieve kansspelen via internet. Ten aanzien van de aangekondigde regulering van promotionele kansspelen heeft het College eerst na het verslagjaar weer enige beweging kunnen waarnemen.

De taken van de Minister van Economische Zaken op het terrein van de kansspelen zijn begin 2004 en die van de Minister van Financiën, de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit begin 2005 overgegaan naar de Minister van Justitie. Het College acht het niet met elkaar sporen dat enerzijds een beweging in gang is gezet om het beleid, de uitvoering en het toezicht op het terrein van de kansspelen te concentreren bij het ministerie van Justitie – met alle nodige financiële consequenties van dien, terwijl anderzijds het aparte begrotingsartikel op de Justitiebegroting voor het onderwerp kansspelen met ingang van 2005 is vervallen. Ook de maatschappelijke aandacht voor dit beleidsterrein rechtvaardigt naar de opvatting van het College dat hiervoor weer een apart begrotingsartikel komt, waarmee transparantie wordt geboden in de financiële aspecten van de uitvoering en het toezicht in relatie tot het kansspelbeleid. Op een daartoe strekkende aanbeveling van het College heeft de Minister van Justitie evenwel afwijzend gereageerd.

Reeds op 7 juli 2003 heeft de Minister van Justitie de Tweede Kamer bericht over zijn visie op het toekomstig toezicht op de kansspelen. Zijn voorkeur gaat uit naar het positioneren van het toezicht onder zijn directe verantwoordelijkheid, omdat op deze manier de ministeriële verantwoordelijkheid gewaarborgd kan worden. Het College is evenwel van opvatting dat een onafhankelijke toezichthouder op het terrein van de kansspelen niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk is. Het College pleit dan ook voor het handhaven van een zelfstandig bestuursorgaan op het terrein van de kansspelen. Blijkens een op 3 juni 2004 gehouden algemeen overleg is er in de Tweede Kamer een brede steun voor een onafhankelijke toezichthouder op het terrein van de kansspelen.

Het is het College er veel aan gelegen dat Nederland een goede nieuwe regulator krijgt op het terrein van de kansspelen. Daarom heeft het College het initiatief genomen voor een rechtsvergelijkend onderzoek naar het toezicht op de kansspelen in Europa. Het onderzoek wordt momenteel uitgevoerd door Research voor Beleid b.v. Met het onderzoek beoogt het College een zo objectief mogelijke bijdrage te leveren aan het verdere politieke debat over de toekomst van het toezicht op de kansspelen in Nederland. De resultaten van het onderzoek zullen worden gepresenteerd en bediscussieerd op een op 16 januari 2006 te houden seminar ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het College, met als thema de toekomst van het toezicht.

DEEL I

VERSLAG VAN DE WERKZAAMHEDEN

Algemene aangelegenheden

Samenstelling

Het College bestaat uit zeven door de Kroon benoemde onafhankelijke leden en wordt bijgestaan door een ambtelijk secretariaat (zie artikel 36 van de Wet op de kansspelen en de artikelen 11 tot en met 17 van het Besluit College van toezicht op de kansspelen). De samenstelling van het College in het verslagjaar is opgenomen in deel IV van dit jaarverslag.

Vergaderingen

Het College heeft in het negende verslagjaar elf maal vergaderd. Het College heeft een aantal vergaderingen telkens een gedeelte van de tijd besteed aan informatieve gedachtewisselingen met de vergunninghouders waar het College toezicht op houdt. Zo heeft het College ter vergadering twee maal gesproken met vertegenwoordigers van Nationale Goede Doelen Loterijen en De Lotto (waarvan een maal ten kantore van De Lotto) en een maal met vertegenwoordigers van Scientific Games en de Nederlandse Staatsloterij (samen met vertegenwoordigers van het ministerie van Financiën). Verder heeft het College ter vergadering ook gesproken met de Minister van Justitie en met vertegenwoordigers van de VAN Speelautomaten Branche-organisatie. Een van de vergaderingen stond in het teken van een *technology assessment* door het Telematica Instituut. Tenslotte is een van de vergaderingen van het College gehouden tijdens een werkbezoek aan België (Casino Kursaal in Oostende en de Kansspelcommissie in Brussel).

Overige activiteiten

Op 19 januari 2004 heeft het College een nieuwjaarsbijeenkomst gehouden in Pulchri Studio te Den Haag voor relaties van het College.

Op 21 januari 2004 heeft het College een overleg gehad met de Vaste Commissie voor Justitie van de Tweede Kamer over de op handen zijnde wijzigingen in de kansspelregelgeving en het kansspelbeleid.

De waarnemend voorzitter mevrouw L. van Rijn - Vellekoop en de secretaris van het College hebben in het kader van een overeengekomen periodiek overleg op 28 juni 2004 een onderhoud gehad met Minister Donner van Justitie, ter gelegenheid waarvan tevens de aanbidding van het vorig jaarverslag heeft plaatsgevonden.

Op 29 en 30 september 2004 heeft de voltallige Gaming Board for Great Britain een bezoek aan Nederland gebracht. Daarbij is Holland Casino Scheveningen bezocht en heeft een overleg ten kantore van het College plaatsgevonden. Zie voor de verdere internationale activiteiten van het College het hierna opgenomen afzonderlijke onderdeel inzake internationale aangelegenheden.

Het secretariaat onderhoudt de dagelijkse externe contacten van het College. Het gaat hier om veelvuldige contacten met de vergunninghouders van de landelijke kansspelen, de betrokken ministeries, andere betrokkenen op het terrein van de kansspelen, begunstigen van de landelijke kansspelen, onderzoekers en wetenschappers, vertegenwoordigers van de gokhulpverlening, buitenlandse collega-toezichthouders, etc. Verder is het secretariaat ook gaandeweg steeds meer als informatiepunt gaan fungeren voor vertegenwoordigers van de pers en voor burgers die vragen hebben op het terrein van de kansspelen. Voor zover de vragen geen betrekking hebben op het

eigenlijke werkterrein van het College, worden betrokkenen overigens doorverwezen naar het Projectbureau kansspelen van het ministerie van Justitie.

Financieel beheer College

Ingevolge artikel 22, eerste lid, van het Besluit College van toezicht op de kansspelen zendt het College jaarlijks vóór 1 september aan de Minister van Justitie een bestedingsplan voor het daaropvolgende kalenderjaar met betrekking tot de aan de taakvervulling van het College verbonden uitgaven. Volgens het tweede lid van dat artikel bekostigt de Minister van Justitie de uitgaven van het College overeenkomstig het goedgekeurde bestedingsplan. De uitgaven over het verslagjaar bedragen (op kasbasis) 465.422 euro. Het uitgavenoverzicht 2003-2005 en de daarbij behorende toelichting zijn opgenomen in deel IV van dit jaarverslag.

Tussen het College en het ministerie van Justitie zijn nadere afspraken gemaakt over het financieel beheer. Deze beheersafspraken zijn eveneens in deel IV opgenomen. Ingevolge de beheersafspraken rapporteert het College per vier maanden op welke wijze de beschikbare middelen zijn aangewend. Die rapportage bevat uitsluitend een interne verantwoording met betrekking tot de aan de taakvervulling van het College verbonden uitgaven in het kader van de jaarplancycclus van het ministerie van Justitie.

Wettelijke regelingen

De tekst zoals deze thans luidt van Titel VIa van de Wet op de kansspelen en het Besluit College van toezicht op de kansspelen, alsmede van het Reglement van orde van het College van toezicht op de kansspelen, is opgenomen in deel IV van dit jaarverslag.

Nigeriaanse loterijfraude

Vrijwel dagelijks krijgt het College klachten en verzoeken om informatie inzake Nigeriaanse loterijfraude. Het gaat hier om vanuit Nederland opererende West-Afrikaanse criminele netwerken, die mensen in doorgaans niet-Europese landen ervan proberen te overtuigen dat zij een grote prijs in een gratis verloting hebben gewonnen, maar dat alvorens de prijs in ontvangst kan worden genomen een administratieve vergoeding is verschuldigd. Daarbij worden de Engelse naam van het College, maar ook de namen van Collegeleden en die van diens medewerkers misbruikt. Ook meer in het algemeen komt de naam van Nederland in een kwaad daglicht te staan door het – door veel gedupeerden aldus ervaren – niet aanpakken van deze loterijfraude. Een verzoek van het College aan de voorzitter van het College van procureurs-generaal om een krachtigere strafrechtelijke aanpak van deze frauduleuze praktijken is evenwel afgewezen.

Adviezen

Adviezen inzake vergunningen, statuten en reglementen

In het verslagjaar heeft het College 19 adviezen uitgebracht op grond van artikel 34 van de Wet op de kansspelen (adviezen inzake vergunningen, statuten en reglementen van de vergunninghouders van de landelijke kansspelen). Deze 19 adviezen zijn uitgebracht op basis van in totaal 33 adviesaanvragen van – of door tussenkomst van – de Minister van Justitie. Een overzicht van de uitgebrachte adviezen is opgenomen in deel IV van dit jaarverslag. De gemiddelde termijn tussen adviesaanvraag en het uitbrengen van het advies bedraagt iets meer dan vier weken. In deel III van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de inhoud van de door het College uitgebrachte adviezen en de reactie daarop van de verantwoordelijke bewindslieden.

Overige adviezen

Desgevraagd brengt het College ook andere adviezen uit, voor zover deze betrekking hebben op de uitvoering van de Wet op de kansspelen. In het verslagjaar heeft het College één dergelijk advies uitgebracht, inzake evaluatie gewijzigde speelautomatenregelgeving. Dit advies is integraal opgenomen in deel IV van dit jaarverslag. Het College signaleert daarin dat uit een recent rapport van KPMG inzake kengetallen speelautomatenbranche blijkt dat het aantal opgestelde kansspelautomaten en de daarmee gegenereerde bruto spelopbrengst de afgelopen jaren redelijk constant is (ongeveer 850 miljoen euro), maar dat er wel een verschuiving is waar te nemen van horeca naar speelautomatenhallen. Gelet op de onmiskenbare effecten van het weren van kansspelautomaten uit de laagdrempelige horeca, vraagt het College zich af of het wel zo verstandig is om uit een oogpunt van vereenvoudiging van de regelgeving nu maar het onderscheid tussen café en restaurant op te heffen. Dit zal ongetwijfeld leiden tot een toename van kansspelautomaten in horecagelegenheden waar deze automaten niet zouden behoren te staan. Reeds in zijn jaarverslag over 1998 heeft het College erop gewezen dat de introductie in speelautomatenhallen van gekoppelde automaten met een gezamenlijke (jackpot)prijs en van de zogenoemde *meerspelers* betekent dat het gehele ondersegment van de casinomarkt voortaan (elektronisch in de vorm van automaten) beschikbaar zal zijn in bijna 300 speelautomatenhallen. Daarbij heeft het College zich de vraag gesteld of Nederland niet wordt verrijkt met bijna 300 minicasino's. Inmiddels blijkt uit de praktijk dat die vraag bevestigend kan worden beantwoord. De recente expansie van de speelautomatenhallen en het naar elkaar toegroeien van de casino's en de automatenhallen heeft het College er reeds eerder toe gebracht om te pleiten voor een versterking van het toezicht op deze sector. Het spreekt voor het College dan ook welhaast voor zich dat de speelautomatenbranche in zijn geheel onder het toezicht van de nieuwe toezichthouder wordt gebracht. In de conceptevaluatie wordt dit echter in het midden gelaten. Hoewel daarover niets in de conceptevaluatie wordt gezegd, is het College bekend met plannen van de speelautomatenbranche voor invoering van behendigheidsautomaten met kleine prijsjes (bkp's). Het College ontraadt de invoering van dit soort automaten, omdat dit in de praktijk zal leiden tot een verwatering van het onderscheid tussen kans- en behendigheids spelen. Het plaatsen van dit soort automaten in de laagdrempelige horeca gaat lijnrecht in tegen de inspanningen van de afgelopen jaren om de drempels voor het bespelen van kansspelautomaten te verhogen.

Toezicht

Kwartaalrapportage

Ingevolge de verleende vergunningen zijn de vergunninghouders van de landelijke kansspelen verplicht om binnen één maand na het einde van elk kwartaal te rapporteren over het financiële verloop en andere noodzakelijk geachte gegevens over dat kwartaal. Aangezien het College geen operationeel toezicht uitoefent, vormen deze rapportages van de vergunninghouders een essentieel onderdeel van het toezichtinstrumentarium. Het College heeft daartoe in samenspraak met de vergunninghouders een model-kwartaalrapportage ontwikkeld. De kwartaalrapportages worden steeds gezamenlijk door het College besproken. De bevindingen van het College worden vervolgens teruggekoppeld naar de vergunninghouders. In geval van bijzonderheden rapporteert het College hierover, na de betrokken vergunninghouder te hebben gehoord, aan de verantwoordelijke bewindslieden (zie ook hierna bij toezichtrapportages inzake naleving regelgeving).

Toezichtrapportages inzake naleving regelgeving

In het verslagjaar heeft het College – al dan niet naar aanleiding van de behandeling van de kwartaalverslagen – 7 toezichtrapportages uitgebracht inzake de naleving door de verschillende vergunninghouders van het bepaalde bij en krachtens de Wet op de kansspelen. De in 2004 uitgebrachte toezichtrapportages hebben betrekking op de Nederlandse Staatsloterij (2), De Lotto (3) en Holland Casino (2). In deel III van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de inhoud van de door het College uitgebrachte toezichtrapportages.

Klachtenafhandeling

In het verslagjaar zijn door het College 25 schriftelijke klachten over de vergunninghouders van de landelijke kansspelen ontvangen en afgehandeld. Deze hebben betrekking op de Nederlandse Staatsloterij (8), Nationale Goede Doelen Loterijen (10), De Lotto (3), en Holland Casino (4). In deel III van dit jaarverslag wordt nader ingegaan op de inhoud van deze klachten. Daarnaast heeft het College ook veel klachten via telefoon en vooral via e-mail ontvangen, die niet gevolgd zijn door een formele schriftelijke klacht. Veelal gaat het niet zozeer om een individuele bejegening van de deelnemer, maar om een bepaalde standaardhandelwijze van de vergunninghouder. Overigens merkt het College hierover nog op dat klachten van deelnemers veelal symptomatisch zijn voor zaken bij de vergunninghouders die de aandacht van het College verdienen en dat deze klachten dan ook een belangrijke informatiebron voor het College vormen met betrekking tot de handel en wandel van de vergunninghouders. De door het College vastgestelde procedureregels met betrekking tot de afhandeling van klachten over de vergunninghouders van de landelijke kansspelen zijn opgenomen in deel IV van dit jaarverslag.

Onderzoeken

Kansspelen via nieuwe media 2004

Sedert 2001 laat het College jaarlijks een onderzoek naar de deelname aan internetkansspelen uitvoeren, om de ontwikkeling hiervan te kunnen volgen. Het gaat om deelname aan interactieve internetkansspelen zoals digitale casino's, speelautomaten en krasloten (e-gaming). Dit is in Nederland nog niet toegestaan. Via internet loten bestellen of meedoen aan een loterij waarvoor vergunning is verleend is al wel toegestaan (e-commerce). In het in 2004 gehouden onderzoek is voor het eerst ook de deelname aan gokspelletjes via SMS en (mobiele) telefoon onderzocht.

Het op 22 december 2004 gepubliceerde onderzoeksrapport *Kansspelen via nieuwe media 2004* is uitgevoerd door het onderzoeksbureau Motivaction en begeleid door een commissie onder voorzitterschap van het Collegelid drs. J.J. Borking. Uit het onderzoek blijkt dat de deelname aan e-gaming in Nederland in 2004 is gestegen tot 5,3% van de internetpopulatie. De bestedingen bedragen ten minste 144 miljoen euro. Daarnaast wordt in Nederland zo'n 36 miljoen euro besteed aan gokspelletjes via SMS en (mobiele) telefoon.

Het onderzoek heeft plaatsgevonden door ondervraging van 7.670 personen van 18 tot en met 55 jaar met toegang tot internet. Hiervan hebben in de afgelopen 12 maanden 407 personen (5,3%) aan één of meer betaalde interactieve internetkansspelen en 2.801 personen (37%) aan één of meer gokspelletjes via SMS en (mobiele) telefoon meegedaan. Bij internetkansspelen is het een significante stijging ten opzichte van 2003 (3,8%). Vertaald naar de Nederlandse internetpopulatie betekent het dat 487.000 personen aan interactieve internetkansspelen deelnemen. De deelnemers zeggen gemiddeld 35 euro per maand aan e-gaming te besteden. Indien wordt uitgegaan van wat deelnemers zeggen uitgegeven te hebben in *de laatste 12 maanden* (296 euro) dan komen de totale bestedingen op 144 miljoen euro, tegen 50 miljoen euro in 2003.

Ruim een kwart van de deelnemers speelt ten minste 1 keer per week, terwijl meer dan de helft 1 keer per maand of minder speelt. Ook dit jaar valt het positieve verband op tussen de deelname aan e-gaming en de snelheid van de internetverbinding. Het profiel van de e-gamer duidt er weer op dat het vooral jonge mannen met een laag inkomen zijn, al is er wel een verschuiving naar ook andere groepen mannen. Er wordt doorgaans kort gespeeld en het verloop in de groep is groot, maar er lijkt wel een vaste kern van spelers te zijn. Dit profiel komt goeddeels overeen met het profiel van de spelers van riskante kansspelen. Omdat het maar om een kleine groep personen gaat, moeten de onderzoeksgegevens overigens met voorzichtigheid worden benaderd.

In het onderzoek is voor het eerst gevraagd naar de deelname aan gokspelletjes via SMS en (mobiele) telefoon. Deze blijken – vooral bij vrouwen – bijzonder populair te zijn. Ruim de helft doet overigens pas sinds minder dan een jaar mee. Vertaald naar de Nederlandse internetpopulatie doen zo'n 3,4 miljoen mensen mee aan gokspelletjes via SMS en (mobiele) telefoon. Rekeninghoudend met het gebruikelijke tarief per deelname, wordt de totale besteding op jaarbasis op 36 miljoen euro geschat. De belangrijkste redenen om mee te doen zijn de aantrekkelijke prijzen, vanuit een impuls en gemak.

Het onderzoek heeft tevens een aantal indicatoren voor problematisch speelgedrag geïnventariseerd. Het blijkt dat e-gamers en gokkers via SMS en (mobiele) telefoon overwegend recreatieve spelers zijn. Problematisch speelgedrag komt beperkt voor.

Deelname aan buitenlandse kansspelen in Nederland 2004

In Nederland is het verboden om deelneming aan een buitenlands kansspel te bevorderen of daartoe voor openbaarmaking of verspreiding bestemde stukken in voorraad te hebben. Het is daarentegen in Nederland wel toegestaan om deel te nemen aan buitenlandse kansspelen. Na eerder in 1996, 1998, 2000 en 2002 verricht onderzoek naar de deelname aan buitenlandse kansspelen in Nederland heeft het College in 2004 opdracht tot een vervolgonderzoek gegeven, om zodoende de ontwikkelingen op dit vlak te kunnen monitoren.

Het op 1 oktober 2004 gepubliceerde onderzoeksrapport *Deelname aan buitenlandse kansspelen in Nederland 2004* is uitgevoerd door marktonderzoekinstituut NIPO Consult en begeleid door een commissie onder voorzitterschap van het Collegelid mevrouw drs. L. van Rijn-Vellekoop. Uit het onderzoek blijkt dat de bestedingen aan buitenlandse loterijen in Nederland naar schatting 67 miljoen euro bedragen in 2004. Dat is 4% van de bestedingen aan Nederlandse loterijen. In 2002 was dit nog 78 miljoen euro, zijnde 6% van de bestedingen aan vergelijkbare Nederlandse loterijen. Opvallend is de afname in de deelname aan Duitse lotto via systeemspel (van 32% naar 20%).

Het onderzoek heeft plaatsgevonden door ondervraging van 17.483 personen van 18 jaar en ouder. Het blijkt dat 820 personen, ofwel 4,7% van de ondervraagden, de afgelopen 12 maanden aan één of meer buitenlandse loterijen heeft deelgenomen. Dat is een daling ten opzichte van de in 2002 gemeten 5,9%. De gemiddelde besteding per speler per jaar is in 2004 evenwel gestegen tot 172 euro (162 euro in 2002). Per saldo zijn de totale bestedingen aan buitenlandse kansspelen gedaald van 78 miljoen euro in 2002 tot 67 miljoen euro in 2004. Duitse loterijen vormen de hoofdmoot in de bestedingen aan buitenlandse kansspelen, namelijk 57 miljoen euro op een totaal van 67 miljoen euro. Andere buitenlandse loterijen zoals de Britse National Lottery of sportprijsvragen spelen geen rol van betekenis.

De gegevens over de deelname aan buitenlandse kansspelen dienen overigens met voorzichtigheid te worden beoordeeld, omdat het om een relatief kleine groep personen gaat (214 ondervraagde spelers). Al met al kan worden geconstateerd dat de bestedingen aan buitenlandse kansspelen de afgelopen jaren redelijk constant zijn gebleven. Hierbij speelt wellicht mee dat evenals in de vier voorgaande metingen er sprake is van een kleine vaste kern van spelers met daarnaast een grote groep van nieuwkomers, die ook snel weer ophoudt met deelname.

Naar aanleiding van het voorgaande onderzoek in 2002 heeft het College gepleit voor actiever strafrechtelijk optreden tegen de aanbieders van buitenlandse kansspelen in Nederland en in het bijzonder de aanbieders van systeemspelen. Bij systeemspelen speelt men doorgaans in een poule met andere personen in de Duitse lotto een groot aantal rijtjes (bijvoorbeeld 300, 500 of 1.000 rijtjes). Deze systeemspelen worden nogal eens via een agressieve vorm van colportage verkocht. Spelers die inmiddels gestopt zijn geven aan zich misleid te voelen en te zijn gestopt naar aanleiding van de berichtgeving in de media over deze in Nederland illegaal aangeboden spelen. Het College constateert dat de veelvuldige aandacht voor systeemspelen in diverse consumentenprogramma's op televisie en de beslissing van de banken om aan de aanbieders van systeemspelen geen incassofaciliteiten meer te geven effect heeft gehad.

Internationale aangelegenheden

Bezoek van de Gaming Board for Great Britain

Na een eerder bezoek van het College in 2000 aan Groot-Brittannië, heeft op 29 en 30 september 2004 de voltallige Gaming Board for Great Britain een bezoek aan Nederland gebracht. Daarbij is Holland Casino Scheveningen bezocht en heeft een overleg ten kantore van het College plaatsgevonden. De bijeenkomst stond vooral in het teken van een informele gedachtewisseling over de onderscheidene jurisdicties, de overeenkomsten en verschillen in de kansspelwetgeving en het te houden toezicht.

Overige ontvangen bezoeken

In 2004 heeft het secretariaat verder bezoeken ontvangen van een groep inspectors van de Gaming Board for Great Britain, alsmede van de voorzitter en de penningmeester van het Gaming Regulators European Forum (GREF).

Bezoek aan de Belgische Kansspelcommissie

Na een eerder bezoek van de Belgische Kansspelcommissie in 2000 aan Nederland, heeft het College op 27 en 28 september 2004 een meerdaags werkbezoek afgelegd bij haar Belgische collega's. Naast informatie-uitwisseling tussen de Kansspelcommissie en het College over de Belgische en Nederlandse wetgeving inzake kansspelen en het daarop te houden toezicht, is de mogelijkheid aan de orde geweest om in de toekomst gezamenlijk bepaalde projecten of onderzoeken te doen. Ook is een gezamenlijk bezoek gebracht aan het nieuw verbouwde Casino Kursaal in Oostende.

Overige internationale contacten

In 2004 zijn door het secretariaat voorts dienstreizen gemaakt naar Londen (Amusement Trades Exhibition International / International Casino Exhibition – ATEI/ICE, alsmede Executive Board meeting Gaming Regulators European Forum – GREF en seminar van de European Association for the Study of Gambling – EASG), Brussel (overleg met vertegenwoordigers van de Europese Commissie in het kader van GREF), Helsinki (opening van het nieuwe Grand Casino Helsinki), Rome (congres International Masters of Gaming Law – IMGL), Schiphol (Gaming Laboraties International – GLI – European Regulator's Roundtable on Technology), Oslo (annual meeting GREF), Brussel (overleg Kansspelcommissie), Malmö (meeting Executive Committee EASG), Londen (GREF Working Party on Technical Issues) en Parijs (GREF Executive Board meeting).

De secretaris van het College is lid van de Executive Board van GREF (administrator) en van het Executive Committee van EASG (secretary). De plv. secretaris van het College is co-chair van de GREF Working Group on Technical Issues.

Het College krijgt verder regelmatig uit het buitenland verzoeken van overheidsinstellingen, bedrijven en particulieren om informatie betreffende de kansspelen in Nederland. Voor zover mogelijk worden deze verzoeken door het College zelf afgedaan en wanneer dat niet mogelijk is, worden betrokkenen doorverwezen naar de instantie in Nederland die de gevraagde informatie wel kan verschaffen.

DEEL II

ONDERZOEK NAAR DE TAAKVERVULLING VAN HET COLLEGE

Zelfevaluatie College

Uitgangspositie

Ingevolge artikel 33, derde lid, van de Wet op de kansspelen wordt telkens na een termijn van drie jaren in het jaarverslag van het College de taakvervulling van het College aan een onderzoek onderworpen. Dit is de derde maal dat het College een dergelijke zelfevaluatie in een jaarverslag opneemt. In de memorie van toelichting bij de instellingswet (Kamerstukken II, 1993-1994, 23 605, nr. 3, blz. 12) is aangegeven dat aan de hand van de periodieke evaluatie van het College en van de ontwikkelingen op het terrein van de kansspelen politieke oordeelsvorming kan plaatsvinden of er aanleiding bestaat het College in de toekomst met meer of minder vergaande bevoegdheden te bekleden, of dat er anderszins wijziging in het kansspelbestel moet worden aangebracht. In dat verband wordt in de memorie van toelichting aangegeven dat de instelling van het College een duidelijk interim-karakter heeft.

De eerste zelfevaluatie (1999)

Uit een oogpunt van objectiviteit heeft het College in het kader van de eerste zelfevaluatie de opvattingen in het veld over de taakvervulling van het College laten inventariseren door een externe deskundige. Uit deze externe consultatie leidde het College af dat het College bestaansrecht en meerwaarde had. Het College was de overtuiging toegedaan dat in de vigerende maatschappelijke context het voortbestaan van het College gewaarborgd behoorde te worden. Het College was van oordeel – zich daarbij baserend op de externe consultatie – dat er geen reden was om wijzigingen aan te brengen in de wettelijke regeling inzake de samenstelling van het College en de wettelijke bevoegdheden van het College. Met betrekking tot de toezichtfunctie zag het College een afnemende meerwaarde voor de nabije toekomst. Er was volgens het College een duidelijke behoefte in het veld tot verdere uitbouw van de algemene (beleids)adviestaak van het College. Met het oog op een zinvolle taakvervulling in de toekomst zou de adviesfunctie in een breder perspectief moeten worden geplaatst.

De besluitvorming over de eerste zelfevaluatie is aangehouden in het kader van de MDW-operatie Wet op de kansspelen. Het toenmalig kabinet heeft op 10 november 2000 zijn standpunt bepaald naar aanleiding van het eindrapport *Nieuwe ronde, nieuwe kansen* van de MDW-werkgroep Wet op de kansspelen. Daarin was aangegeven dat een nieuw orgaan zou worden ingericht dat operationeel toezicht houdt op de landelijke vergunninghouders en advies geeft aan vergunningverleners met betrekking tot de uitvoering. Op de zelfevaluatie van het College werd in het kabinetsstandpunt niet ingegaan. Uit het kabinetsstandpunt leidde het College af dat de nieuwe toezichthouder geen onafhankelijk bestuursorgaan zou zijn.

De tweede zelfevaluatie (2002)

Gelet op de uitkomsten van de MDW-operatie Wet op de kansspelen heeft het College zich in de tweede zelfevaluatie de vraag gesteld in hoeverre het nog opportuun was om uitgebreid in te gaan op zijn taakvervulling de voorgaande drie jaren. Voor het College was het duidelijk dat de bestaande constructie – waarin de toezichthouder alleen kan signaleren en adviseren – onbevredigend is. Het College heeft er daarbij op gewezen dat uit de vele contacten die het College met buitenlandse toezichthouders onderhoudt duidelijk naar voren kwam dat in de Nederlandse situatie sprake is van *underregulation* vanwege verouderde regelgeving, onduidelijk beleid en niet effectief toezicht door het ontbreken van een bestendige bestuurlijke gedragslijn bij de vergunningverlenende departementen. Verder heeft het College erop

gewezen dat er vanuit de departementen weinig aandacht voor het onderhavige terrein is geweest, waardoor er ook geen expertise kon worden opgebouwd, en een gedeelte van de handhaving uit het publieke domein is gehaald en ondergebracht is bij commerciële bedrijven, waardoor de overheid het zicht op de regulering van de kansspelen dreigt te verliezen. In veel Europese landen zijn nieuwe, meer of minder onafhankelijke, toezichthouders ingesteld om een betere *regulation* van de kansspelen te bevorderen, in het besef dat de ontwikkelingen op de kansspelmarkt vragen om een daarop toegesneden eigentijds en evenwichtig toezicht. Het College pleitte er in de tweede zelfevaluatie voor dat dat ook in Nederland zou gebeuren.

Desgevraagd heeft het College op 30 januari 2003 advies uitgebracht over het toekomstig toezicht. Het College pleit daarin voor het handhaven van een zelfstandig bestuursorgaan op het terrein van de kansspelen. Op 7 juli 2003 heeft de Minister van Justitie de Tweede Kamer bericht over zijn visie op het toekomstig toezicht op de kansspelen. Zijn voorkeur gaat uit naar het positioneren van het toezicht onder zijn directe verantwoordelijkheid, omdat op deze manier de ministeriële verantwoordelijkheid gewaarborgd kan worden. Het College is evenwel van opvatting dat een onafhankelijke toezichthouder op het terrein van de kansspelen niet alleen wenselijk, maar ook noodzakelijk is. Blijkens een op 3 juni 2004 gehouden algemeen overleg is er in de Tweede Kamer een brede steun voor een onafhankelijke toezichthouder.

Terugblik

Gegeven de huidige wettelijke taken en bevoegdheden van het College, is het College van oordeel dat het de afgelopen drie jaren adequaat en naar behoren heeft gefunctioneerd. Dat aan veel adviezen van het College geen gevolg is gegeven, is evenwel een gemiste kans. Het College noemt hier enkele voorbeelden waar het verloop van de tijd het College alsnog in het gelijk heeft gesteld: de inschatting dat de introductie in speelautomatenhallen van gekoppelde automaten met een gezamenlijke (jackpot)prijs en van de zogenoemde *meerspelers* in de praktijk zou leiden tot de komst van 300 minicasino's; het mislukken van de Zorgloterij, waar het College tot twee maal toe heeft geadviseerd geen vergunning te verlenen; de commotie rond de jubileumtoeslag van Nationale Goede Doelen Loterijen, waar het College in zijn advies reeds had gewaarschuwd voor de gevolgen van een *opt out* constructie; het kennelijk falend management van de toenmalige directie van de Nederlandse Staatsloterij met als gevolg een strop van naar het zich laat aanzien enige tientallen miljoenen euro, hoewel het College meermaals zijn zorgen heeft uitgesproken over de gang van zaken bij de Nederlandse Staatsloterij; alsmede de heilloze weg van de MDW-operatie Wet op de kansspelen, waartegen het College zich vanaf het begin heeft gekeerd. De huidige constructie, waarin de toezichthouder alleen kan signaleren en adviseren, blijft – niet in de laatste plaats in de ogen van het publiek – een weinig bevredigende situatie.

De toekomst van het toezicht

Belangrijker dan het gelijk uit het verleden is evenwel de wijze waarop het nieuwe toezichthoudende orgaan in de steigers wordt gezet. Het is het College er veel aan gelegen dat Nederland een goede nieuwe regulator krijgt op het terrein van de kansspelen. Daarom heeft het College het initiatief genomen voor een rechtsvergelijkend onderzoek naar het toezicht op de kansspelen in Europa. Het onderzoek wordt momenteel uitgevoerd door Research voor Beleid b.v. Met het onderzoek beoogt het College een zo objectief mogelijke bijdrage te leveren aan het verdere politieke debat over de toekomst van het toezicht op de kansspelen in Nederland. De resultaten van het onderzoek zullen worden gepresenteerd en bediscussieerd op een op 16 januari 2006 te houden seminar ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het College, met als thema de toekomst van het toezicht.

DEEL III

ONTWIKKELING VAN DE KANSSPELEN IN NEDERLAND

Algemeen

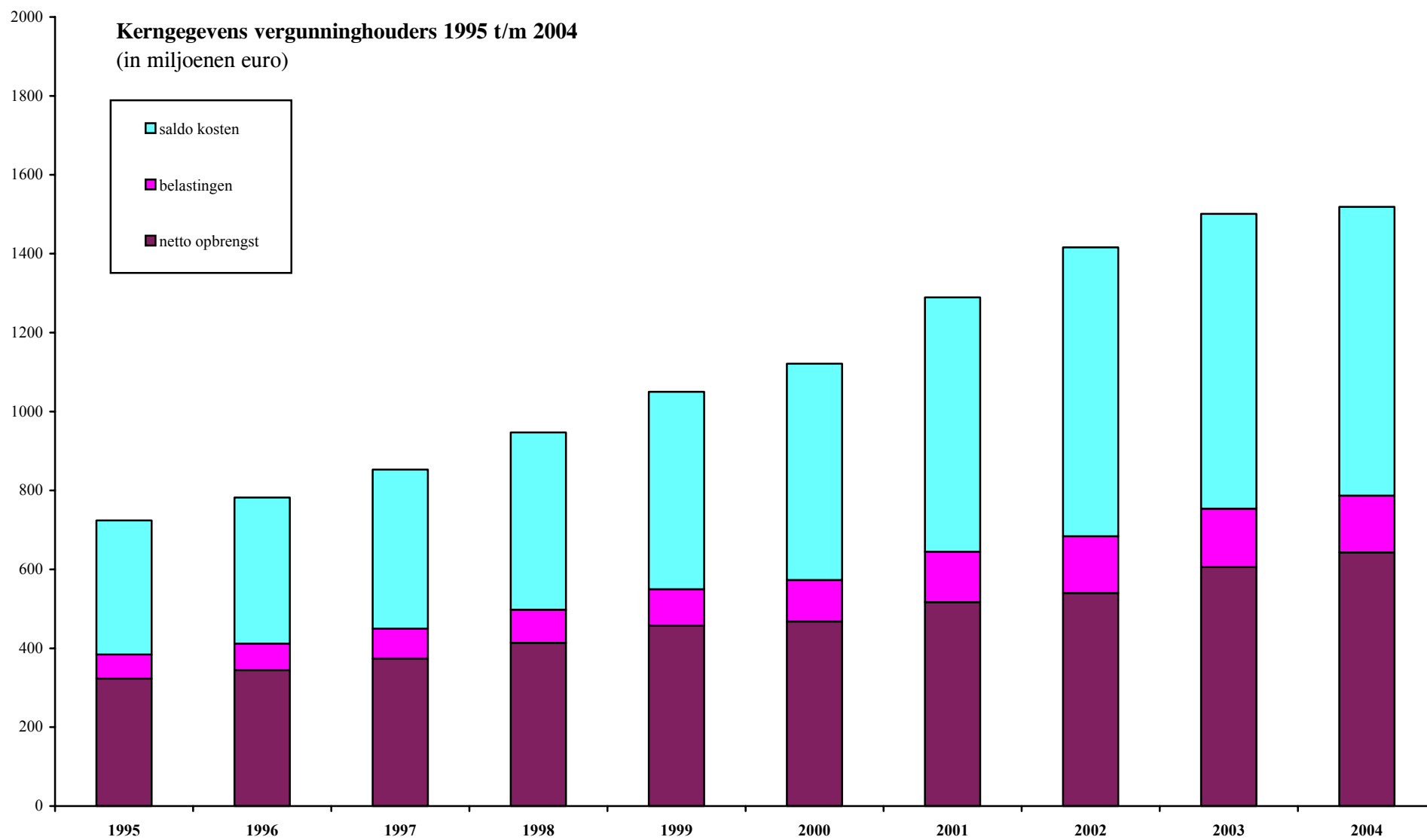
In het voorliggende deel III van het jaarverslag geeft het College een beschrijving van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland. Aangezien de toezicht- en adviestaak van het College zich beperkt tot de vergunninghouders van de landelijke kansspelen, beperkt ook de beschrijving zich tot deze kansspelen.

Na dit algemeen gedeelte volgt per vergunninghouder een beschrijving. Daarin wordt een kort algemeen beeld van de vergunninghouder geschetst, met gegevens omtrent omzet, uitgekeerde prijzen, exploitatiekosten, (kansspel)belasting, opbrengst en afdrachtbestemming. Voorts wordt ingegaan op door het College uitgebrachte adviezen en rapportages, constatering inzake naleving van de regelgeving, alsmede klachten. Per vergunninghouder is een overzicht jaargegevens 2004 en een overzicht kerngegevens 1999 t/m 2004 opgenomen, opgesteld op basis van door de betreffende vergunninghouders verstrekte gegevens. Deze overzichten zijn zowel grafisch als cijfermatig op eenzelfde manier opgezet, zodat een vergelijkbaar beeld ontstaat met betrekking tot alle vergunninghouders.

Het College merkt op dat de hierna opgenomen financiële gegevens enigszins kunnen afwijken van de door de vergunninghouders verstrekte gegevens. Dit wordt in de eerste plaats veroorzaakt door afrondingsverschillen. Daarnaast heeft het College soms een enigszins andere rubricering dan de vergunninghouder aangehouden, teneinde de gegevens van de vergunninghouders op een zo eenvormig mogelijke wijze te kunnen presenteren. Bovendien zijn de in het kader van de afdracht aan de begunstigden genoemde bedragen uitsluitend gerelateerd aan de netto opbrengst van de vergunninghouders over 2004. Deze bedragen kunnen daarom soms afwijken van de daadwerkelijke afdrachten over 2004, bijvoorbeeld omdat de (eind)afdrachten overlopen naar een volgend boek- of kalenderjaar.

De loterijorganisaties waarop het College toezicht houdt (daaronder begrepen de totalisator en de sporttotalisator) bereikten in 2004 een omzet van 1.549,5 miljoen euro. Onder aftrek van 711,9 miljoen euro aan prijzengeld (waarin is begrepen 65,4 miljoen euro aan kansspelbelasting) leverde dit een spelopbrengst op van 837,6 miljoen euro. Tezamen met de opbrengst van de speelcasino's van 681,7 miljoen euro komt de totale spelopbrengst van de zeven vergunninghouders waarop het College toezicht houdt op 1.519,3 miljoen euro. Van de 1.519,3 miljoen euro aan spelopbrengst is 731,5 miljoen euro besteed aan kosten en 144,3 miljoen euro aan btw en kansspelbelasting (alleen door de speelcasino's; bij de overige vergunninghouders zit de belasting in het prijzengeld). Aldus blijft een netto opbrengst van 643,5 miljoen euro. Daarvan gaat 265,7 miljoen euro naar de schatkist (afdracht staatsloterij en speelcasino's). Indien ook de (kansspel)belastingen van 65,4 miljoen euro en 144,3 miljoen euro worden meegeteld, komt in totaal 475,4 miljoen euro ten goede aan de Staat. De overige 377,8 miljoen euro gaat naar de goede doelen en is bij benadering als volgt verdeeld over de zes begunstigde sectoren: ontwikkelingssamenwerking en mensenrechten 33,5 % (126,4 miljoen euro), natuur en milieu 24,7 % (93,5 miljoen euro), welzijn 13,6 % (51,4 miljoen euro), cultuur 9,1 % (34,3 miljoen euro), volksgezondheid 5,4 % (20,5 miljoen euro) en sport 13,7 % (51,7 miljoen euro).

Voor een schematische weergave van deze financiële gegevens wordt verwezen naar het hierna opgenomen overzicht jaargegevens vergunninghouders 2004 en het eveneens hierna opgenomen overzicht kerngegevens vergunninghouders 1995 t/m 2004. In een afzonderlijke bijlage is het schema jaarafdracht 2004 opgenomen, waarin de zogenoemde macro-verdeelsleutel in kaart is gebracht. Met betrekking tot de afdracht van de netto opbrengsten over 2004 ten bedrage van 643,5 miljoen euro geeft dit schema de geldstromen weer tussen de vergunninghouders en de begunstigden.

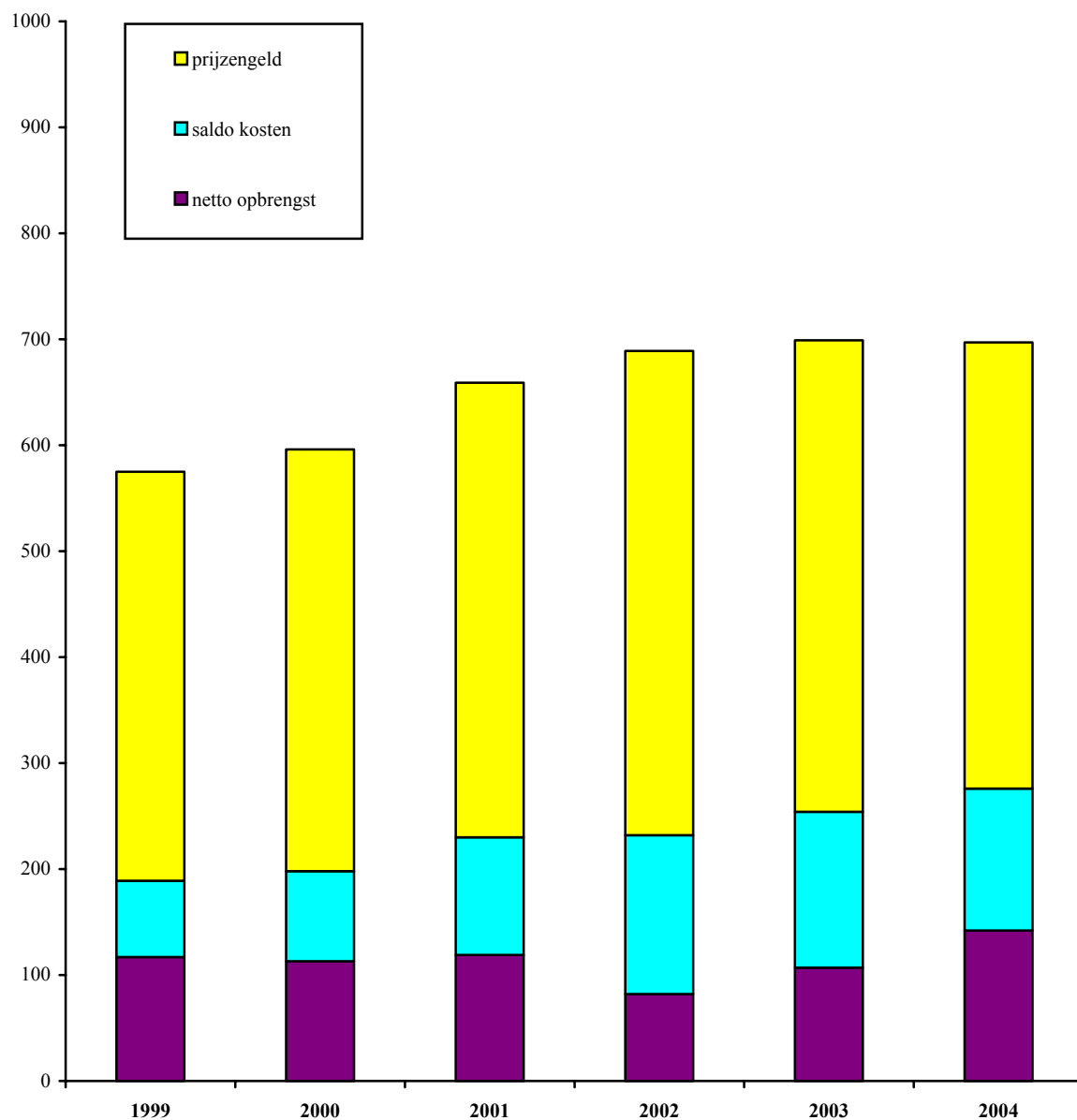

Jaargegevens 2004 (in miljoenen euro)	omzet		prijzengeld*		spelopbrengst		saldo kosten		belastingen		netto opbrengst		bestemming
		in %		in %		in %		in %		in %		in %	
staatsloterij	697,5	100%	421,3	60%	276,2	40%	134,2	20%	0,0	0%	142,0	20%	algemene middelen
bankgiroloterij	84,2	100%	21,7	26%	62,5	74%	15,4	18%	0,0	0%	47,1	56%	cultuur en natuurbehoud, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid
sponsorloterij	72,8	100%	14,6	20%	58,2	80%	16,6	23%	0,0	0%	41,6	57%	cultuur, maatschappelijk welzijn, volksgezondheid, sport en lichamelijke vorming, humanitaire hulpverlening en natuurbehoud
postcodeloterij	393,5	100%	98,8	25%	294,7	75%	69,5	18%	0,0	0%	225,2	57%	ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulpverlening, natuur en milieu, welzijn, cultuur, volksgezondheid
toto/lotto	211,3	100%	103,2	49%	108,1	51%	58,2	27%	0,0	0%	49,9	24%	sport en lichamelijke vorming, alsmede maatschappelijk welzijn, volksgezondheid en cultuur
instantloterij	58,3	100%	30,3	52%	28,0	48%	16,3	28%	0,0	0%	11,7	20%	sport en lichamelijke vorming, alsmede maatschappelijk welzijn, volksgezondheid en cultuur
totalisator	31,9	100%	22,0	69%	9,9	31%	7,6	24%	0,0	0%	2,3	7%	vrijwel geheel paardensport
speelcasino's	---	---	---	---	681,7	---	413,7	---	144,3	---	123,7	---	algemene middelen
totaal	1.549,5	---	711,9	---	1.519,3	100%	731,5	48%	144,3	10%	643,5	42%	2004

* inclusief 65,4 miljoen euro kansspelbelasting en exclusief gesponsorde prijzen

Kerngegevens Nederlandse Staatsloterij 1999 t/m 2004
(in miljoenen euro)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
omzet	575	596	659	689	699	697
prijzengeld	386	398	429	457	445	421
spelopbrengst	189	198	230	232	254	276
saldo kosten	72	85	111	150	147	134
netto opbrengst	117	113	119	82	107	142

Nederlandse Staatsloterij

Algemeen

De Stichting Exploitatie Nederlandse Staatsloterij organiseert sedert de verzelfstandiging in 1992 de Nederlandse Staatsloterij. De omzet van de Nederlandse Staatsloterij (bestaande uit staatsloterij, jackpotspel, oudejaarsloterij en de in 2001 geïntroduceerde nieuwe wekelijkse loterij *dayzers*) bedraagt in 2004 697,5 miljoen euro. Dit is 1,6 miljoen euro lager (- 0,2%) dan in het voorgaande jaar. Daar waar de oudejaarsloterij nog een omzetstijging laat zien, laten de overige producten een omzetsdaling zien. In 2004 keerde de Nederlandse Staatsloterij voor 421,3 miljoen euro aan prijzen uit (inclusief 28,3 miljoen euro kansspelbelasting). De exploitatiekosten bedragen 144,1 miljoen euro. Dat levert een netto opbrengst op van 142,0 miljoen euro (inclusief 9,2 miljoen euro onafgehaalde prijzen, vermeerderd met 0,7 miljoen euro rentebaten). Dit is 35,0 miljoen euro hoger (+ 32,7%) dan in het voorgaande jaar. Na een forse terugval in 2002 is de netto opbrengst thans hoger dan ooit. Ingevolge tussen de Nederlandse Staatsloterij en het ministerie van Financiën gemaakte afspraken is 138,7 miljoen euro afgedragen. Resteert 3,3 miljoen euro als resultaat, vermeerderd met het resultaat van de ticketing-activiteiten ten bedrage van 0,4 miljoen euro. Hierover is een bedrag van 1,3 miljoen euro vennootschapsbelasting betaald, waarna een bedrag van 2,4 miljoen euro resteert dat aan de winstreserve / eigen vermogen kan worden toegevoegd.

Positie Nederlandse Staatsloterij

De Staatssecretaris van Financiën heeft met een brief d.d. 5 april 2004 de Tweede Kamer ingelicht over de uitkomsten van een onderzoek inzake de gewenste beheers- en besturingsrelatie tussen overheid en Nederlandse Staatsloterij (Kamerstukken II, 2003 – 2004, 29 200 IXB, nr. 22). Belangrijkste conclusie is dat de vergunningverlening voortaan in handen zal komen van de Minister van Justitie, terwijl de rol van de Minister van Financiën als *de facto* aandeelhouder zal worden versterkt. Een en ander is begin 2005 geëffectueerd. Op het ter zake door het College uitgebracht advies wordt hierna ingegaan.

Adviezen

Het College heeft in het verslagjaar een advies uitgebracht inzake de herpositionering van de Nederlandse Staatsloterij. De voorstellen tot wijziging van de statuten en de vergunning van de Nederlandse Staatsloterij staan zowel in het teken van de scheiding van beleid (Minister van Justitie) en beheer (Minister van Financiën) als van het versterken van de positie van de Minister van Financiën als aandeelhouder (conform het per 1 oktober 2004 in werking getreden gewijzigde structuurregime voor grote naamloze vennootschappen, alsmede de Nederlandse corporate governance code d.d. 9 december 2003). Hoewel het College zich kan vinden in de gekozen benadering, heeft het College op de uitwerking daarvan op een aantal punten kritiek. Het betreft hier onder andere de verantwoordelijkheid van de Minister van Financiën voor de instemming met de statuten, de ten opzichte van Holland Casino afwijkende systematiek van de kwartaalafdracht, de betrokkenheid van de Minister van Justitie bij de benoeming van de commissarissen en de bestuurder, de vaststelling van de afdracht door de Minister van Financiën en de hoogte daarvan. De ter zake door het College gedane aanbevelingen zijn evenwel niet overgenomen door de Staatssecretaris van Financiën.

Daarnaast heeft het College nog een advies uitgebracht inzake wijziging van de algemene spelvoorwaarden van de Nederlandse Staatsloterij in verband met de introductie van een jackpot

bij de Oudejaarsloterij (het College heeft hiertegen geen bedenkingen).

Naleving regelgeving

Met een brief van 26 augustus 2004 aan de Staatssecretaris van Financiën heeft het College zijn zorgen overgebracht over de wijze waarop het ontslag van de voormalige directie van de Nederlandse Staatsloterij wordt afgewikkeld en de kosten die daarmee zijn gemoeid. De naar de opvatting van het College goudgerande afwikkeling geeft geen pas gezien in het licht van de verliezen en claims als gevolg van het handelen en nalaten van de vorige directie (Sevens, EWLH, alsmede de perikelen rond Olympische tickets). Het College heeft er bij de Staatssecretaris van Financiën nadrukkelijk op aangedrongen om maatregelen te nemen opdat dergelijke zaken zich in de toekomst niet meer kunnen voordoen. De Staatssecretaris van Financiën heeft het College met een brief d.d. 6 oktober 2004 laten weten dat de raad van commissarissen voornemens is maatregelen te treffen met betrekking tot de ontslagvergoeding van bestuurders en dat ook de arbeidsvoorwaarden van de leden van het directieteam in het vervolg aan goedkeuring door de raad van commissarissen zullen worden onderworpen.

Het College heeft geconstateerd dat blijkens een mailing voor *dayzers* een nieuwe deelnemer zich verbindt om minstens 26 weken abonnee te blijven middels automatische incasso. Deze voorwaarde staat naar de opvatting van het College op gespannen voet met artikel 33, tweede lid, van de algemene spelvoorwaarden waarin een machtiging tot incasso voor *dayzers* binnen een termijn van ten hoogste 30 dagen kan worden beëindigd. In een soortgelijke kwestie met betrekking tot lotto-abonnement heeft de Minister van Justitie geoordeeld dat een deelnemer te allen tijde de mogelijkheid moet hebben om van verdere deelname af te zien, zodat een abonnement slechts kan worden afgesloten tot wederopzegging. Met een brief d.d. 28 oktober 2004 heeft het College de Minister van Justitie verzocht de Nederlandse Staatsloterij op deze aangelegenheid aan te spreken. De Minister van Justitie heeft inmiddels laten weten dat een nieuwe deelnemer voor maximaal drie maanden aan een kansspel kan worden gebonden. Het College acht dit uit een oogpunt van consumentenbescherming een verslechtering van de huidige situatie. Bovendien ziet het College niet in waarom de Minister van Justitie thans afwijkt van zijn eerdere opvatting.

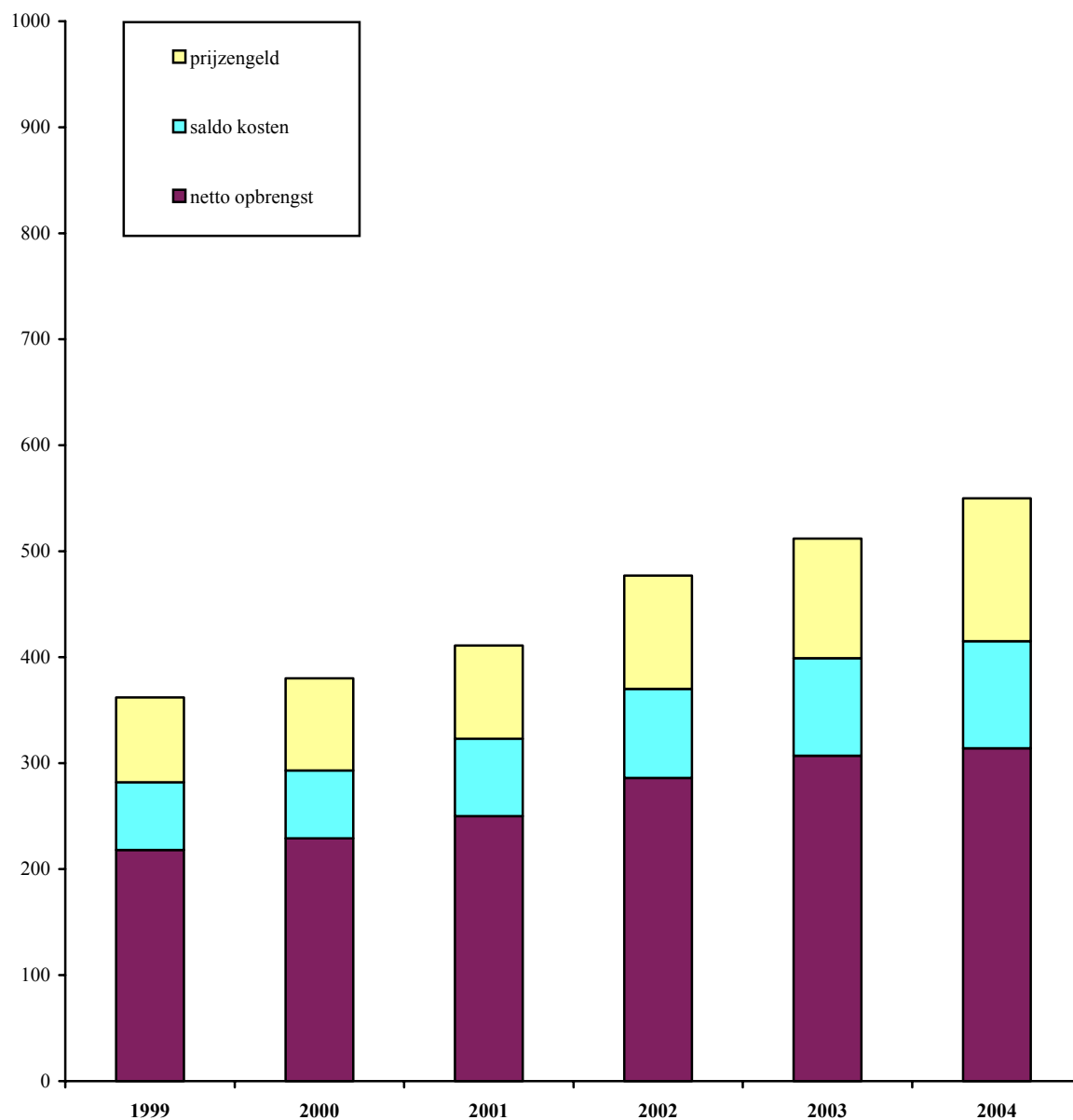
Klachten

Over de Nederlandse Staatsloterij heeft het College in 2004 acht formele klachten ontvangen. Deze hebben betrekking op zeven verschillende punten. Het betreft het niet toezenden van een Oudejaarslot (geen invloed op de prijstoekenning, de Nederlandse Staatsloterij heeft excuses aangeboden), twee maal betreffende automatische incassomachtiging Oudejaarsloterij (de Nederlandse Staatsloterij heeft de incasso's stopgezet), de betrouwbaarheid van de toekenning van prijzen (door het College is een toelichting verstrekt op de wijze van prijstoekenning), de handelwijze van de Nederlandse Staatsloterij ten opzichte van een wederverkoper (geen strijd met de regelgeving, de Nederlandse Staatsloterij heeft naar de opvatting van het College naar behoren gereageerd), de afhandeling van een prijsuitkering (geen strijd met de regelgeving, de Nederlandse Staatsloterij heeft excuses aangeboden, de instructie aan de wederverkopers aangescherpt en ter compensatie een straatje staatsloten aangeboden), het lotnummer-toewijzingssysteem van de Nederlandse Staatsloterij (de Nederlandse Staatsloterij heeft toegezegd te bezien of het systeem kan worden aangepast), alsmede de betrouwbaarheid van de trekkingsapparatuur (naar aanleiding van de door het Nederlands Meetinstituut (NMI) opgestelde controlerapportage en certificaten is er geen aanleiding om te veronderstellen dat het toevalskarakter niet gewaarborgd zou zijn).

Jaargegevens Nederlandse Staatsloterij 2004		in mln. euro	in %
omzet			
staatsloterij		478,4	68,6
jackpotspel		35,6	5,1
oudejaarsloterij		119,6	17,1
dayzers		<u>63,9</u>	<u>9,2</u>
totaal		697,5	100,0
prijzengeld (incl. 28,3 mln. euro kansspelbelasting)		421,3	60,4
spelopbrengst		276,2	39,6
kosten		144,1	20,7
netto spelopbrengst		132,1	18,9
diverse baten (9,2 mln. euro onafgehaalde prijzen plus 0,7 mln. euro rentebaten)		9,9	1,4
netto opbrengst		142,0	20,3
aantal loterijen:			
staatsloterij / jackpotspel	12		
oudejaarsloterij	1		
dayzers	52		
hoofdprijs staatsloterij (netto)		1,0	
hoogst uitbetaalde jackpot (netto)		12,0	
hoofdprijs oudejaarsloterij (netto)		20,0	
hoofdprijs koninginnedagloterij (netto)		5,0	
hoofdprijs dayzers		0,5	
aantal personeelsleden (fte's) ultimo 2004	148		
aantal verkooppunten ultimo 2004	3.411		
provisie en verkoopkosten		22,5	15,6
marketingkosten		52,2	36,2
verwerkingskosten		14,2	9,9
automatiseringskosten		22,7	15,8
personeelskosten		19,8	13,7
algemene beheerskosten		11,2	7,8
bijzondere lasten / afschrijvingen		<u>1,5</u>	<u>1,0</u>
totaal exploitatiekosten		144,1	100,0
netto opbrengst		142,0	100,0
resultaat ticketing-activiteiten		0,4	
afdracht aan ministerie van Financiën		138,7	97,7
vennootschapsbelasting		1,3	
toevoeging aan winstreserve (saldo is 1,0 mln. euro)		2,4	

Kerngegevens Nationale Goede Doelen Loterijen 1999 t/m 2004
(in miljoenen euro)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
omzet	362	380	411	477	512	550
prijzengeld	80	87	88	107	113	135
spelopbrengst	282	293	323	370	399	415
saldo kosten	64	64	73	84	92	101
netto opbrengst	218	229	250	286	307	314

Nationale Goede Doelen Loterijen

Algemeen

In 1989 is de Nationale Postcode Loterij opgericht. In haar ruim 15-jarig bestaan heeft de Nationale Postcode Loterij een zeer snelle groei doorgemaakt. In 1998 heeft de Nationale Postcode Loterij *de facto* de Sponsor Loterij overgenomen, een van oorsprong aan de Vereniging Humanitas gelieerde loterij. In 2002 heeft de Nationale Postcode Loterij *de facto* de BankGiro Loterij overgenomen, een van oorsprong met het katholieke volksdeel verbonden loterij. De Nationale Postcode Loterij richt zich vooral op natuur en milieu, alsmede ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulpverlening. De Sponsor Loterij richt zich vooral op volksgezondheid, welzijn en sport. De BankGiro Loterij richt zich vooral op welzijn en cultuur. In 2004 zijn de loterijen in drie afzonderlijke N.V.'s ondergebracht, met daarboven de N.V. Holding Nationale Goede Doelen Loterijen. Drijvende kracht achter de loterijen is het bedrijf Novamedia, dat ook in het buitenland actief is op de kansspelmarkt.

In 2004 bedraagt de omzet van Nationale Goede Doelen Loterijen 550,5 miljoen euro (BankGiro Loterij 84,2 miljoen euro, Sponsor Loterij 72,8 miljoen euro en Nationale Postcode Loterij 393,5 miljoen euro). Dit is 39,0 miljoen euro hoger (+ 7,6%) dan in het voorgaande jaar (BankGiro Loterij 4,4 miljoen euro, Sponsor Loterij 3,2 miljoen euro en Nationale Postcode Loterij 31,4 miljoen euro). Deze omzetsijging komt bij alle loterijen voor een belangrijk gedeelte voor rekening van een lotprijzverhoging in 2003 (Sponsor Loterij en Nationale Postcode Loterij) en in 2004 (BankGiro Loterij). Onder aftrek van 135,1 miljoen euro aan prijzengeld (inclusief 25,0 miljoen euro kansspelbelasting en exclusief 8,8 miljoen euro aan sponsorwaarde van door derden ter beschikking gestelde prijzen) en 102,8 miljoen euro aan exploitatiekosten (exclusief 1,7 miljoen euro kosten i.v.m. belspelen) leverde Nationale Goede Doelen Loterijen in 2004 netto 313,9 miljoen euro op (inclusief 1,3 miljoen euro opbrengst belspelen). Dit is 6,7 miljoen euro hoger (+ 2,2%) dan in 2003.

De netto opbrengst van Nationale Goede Doelen Loterijen wordt op basis van de afzonderlijke verdeelsleutels voor de drie loterijen, bij benadering als volgt verdeeld over de zes begunstigde sectoren: ontwikkelingssamenwerking en mensenrechten 40,3 % (126,4 miljoen euro), natuur en milieu 29,8 % (93,5 miljoen euro), welzijn 14,3 % (44,8 miljoen euro), cultuur 9,2 % (29,0 miljoen euro), volksgezondheid 4,8 % (15,1 miljoen euro) en sport 1,6 % (5,1 miljoen euro). Deze verdeling is mede gebaseerd op de rubricering van Nationale Goede Doelen Loterijen en een separate opgave van de daaraan gelieerde Stichting DOEN.

Adviezen

Het College heeft in het verslagjaar in totaal negen adviezen uitgebracht met betrekking tot Nationale Goede Doelen Loterijen. Twee adviezen hebben betrekking op de NV-structuur. Het College heeft op zich geen bedenkingen tegen de NV-structuur, maar heeft wel een aantal suggesties gedaan voor een andere uitwerking van een en ander. Het gaat hier in het bijzonder om bemoeienis van overheidswege met de benoeming van de raad van commissarissen, het geven van een andere invulling aan de aandeelhoudersfunctie met meer kritisch vermogen, een meer gevarieerde samenstelling van de raad van commissarissen van de holding en van de aandelenstichting, het zowel op naam van de holding als van de werkmaatschappijen stellen van de loterijvergunningen en het verzekeren dat de intellectuele eigendomsrechten van de loterijen in juridische en in economische zin blijvend bij de holding berusten (en dus niet bij Novamedia). Deze suggesties zijn evenwel niet overgenomen door de Minister van Justitie. Het College heeft drie adviezen uitgebracht inzake wijziging van de deelnemersreglementen van de onderscheidene loterijen in verband met het actualiseren van een aantal bepalingen. Het

College heeft daarbij in overweging gegeven de deelnemersreglementen geheel opnieuw te formuleren, met gemeenschappelijk *algemene* deelnamevoorwaarden voor alle drie de goede doelen loterijen en met *specifieke* spelvoorwaarden voor de afzonderlijke loterijen. In het verlengde daarvan heeft het College nog in het verslagjaar een advies uitgebracht inzake wijziging van de deelnemersreglementen Nationale Goede Doelen Loterijen ter uniformering van de deelnemersvoorwaarden van de onderscheidene loterijen. Het College heeft verder adviezen uitgebracht inzake wijziging vergunningen Nationale Goede Doelen Loterijen in verband met verlaging van het afdrachtpercentage en herschikking van de begunstigen (de door het College geadviseerde gefaseerde invoering van de verlaging van het afdrachtpercentage is door de Minister van Justitie niet overgenomen) en wijziging Beschikking BankGiro Loterij in verband met verhoging van de maximum inleg tot 22,69 euro (het College heeft hiertegen geen bedenkingen). Ten slotte heeft het College nog een advies uitgebracht inzake wijziging deelnemersreglementen Nationale Goede Doelen Loterijen in verband met een lottoeslag van 5,25 euro met het oog op het zilveren regeringsjubileum van Koningin Beatrix. De door het College geadviseerde *opt in* constructie, waarmee iedere deelnemer aan Nationale Goede Doelen Loterijen vrijelijk zelf de keuze zou kunnen maken of hij door hieraan deel te nemen een bijdrage wil leveren aan de viering van het zilveren regeringsjubileum van Koningin Beatrix, is door de Minister van Justitie niet overgenomen, zodat alle deelnemers de lottoeslag verplicht moeten betalen, tenzij zij daartegen bezwaar maken (*opt out* constructie). Overigens heeft Nationale Goede Doelen Loterijen – naar mag worden aangenomen mede vanwege de commotie die daaromtrent is ontstaan – alsnog vlak voor 30 april 2005 besloten om de jubileumtoeslag geen doorgang te laten vinden.

Klachten

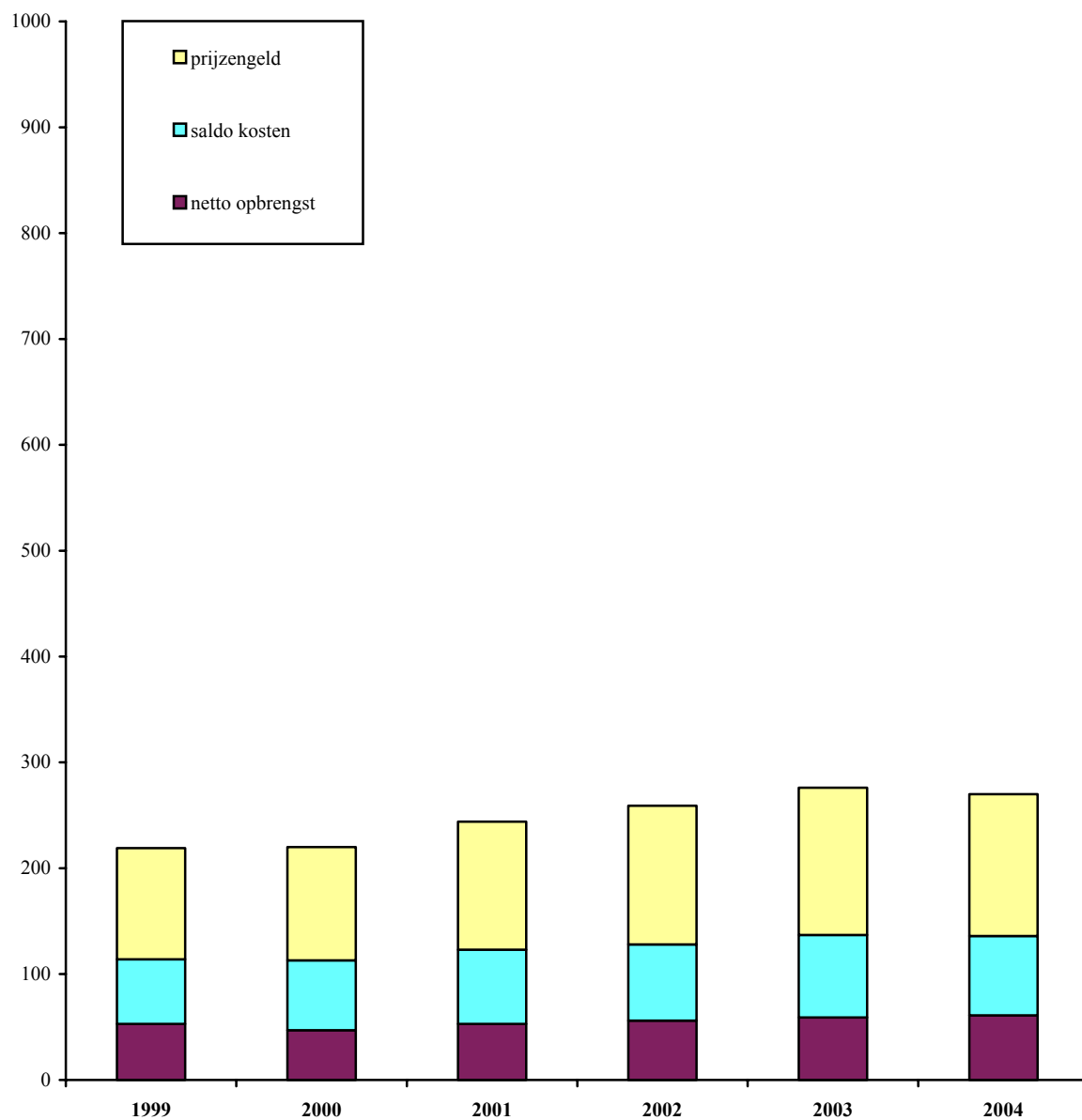
Over de BankGiro Loterij zijn in 2004 vier formele klachten ontvangen. Deze klachten hebben betrekking op vier (deels) verschillende punten. Een klacht betreft de invoering van een prijsverhoging en een 13^e trekking (geen strijd met de regelgeving). Drie klachten betreffen automatische incasso na deelname aan een gratis lot actie (geen strijd met regelgeving). Bij twee van de drie klachten speelde tevens een ander kwestie. In het ene geval betrof het schending van de privacy (mede omdat hierbij sprake was van strijdigheid met het deelnemersreglement heeft de BankGiro Loterij toegezegd in de toekomst het betreffende gebruik van namen van deelnemers achterwege te laten). In het andere geval betrof het vermeend misleidend taalgebruik in reclame (het College heeft dit niet kunnen constateren).

Over de Nationale Postcode Loterij heeft het College in 2004 zes formele klachten ontvangen. Deze hebben betrekking op zes verschillende onderwerpen. De eerste klacht betreft het aanschrijven van een overledene in relatie tot de Wet bescherming persoonsgegevens (het door de Nationale Postcode Loterij gebruikte externe gegevensbestand is door de nabestaanden niet geactualiseerd; voor het overige is doorverwezen naar het College bescherming persoonsgegevens). De overige klachten hadden betrekking op aanzetten tot onmatige deelname (het College is van opvatting dat op dit punt alleen maar door de Minister van Justitie een beslissing genomen kan worden over wat wel en niet door de beugel kan), automatische incasso (geen strijd met de regelgeving), informatie over de deelname aan het spel *Miljoenenjacht* (de Nationale Postcode Loterij heeft naar het oordeel van het College niet onverantwoord gehandeld), bekendmaking van de uitslagen van de extra trekking (de Nationale Postcode Loterij heeft naar het oordeel van het College de uitslagen voldoende kenbaar gemaakt en is klager tegemoet gekomen door de lijst separaat toe te zenden) en aankoopverplichting in het kader van een prijshoudende wervingsactie (de Nationale Postcode Loterij heeft het callcenter aangesproken op een juiste communicatie van de boodschap; voor het overige heeft het College geconstateerd dat, in afwachting van de totstandkoming van (zelf)regulering, promotionele kansspelen door de Minister van Justitie worden gedoogd).

Jaargegevens Nationale Goede Doelen Loterijen 2004	in mln. euro	in %
omzet		
bankgiroloterij	84,2	15,6
sponsorloterij	72,8	13,6
postcodeloterij	<u>393,5</u>	<u>70,8</u>
totaal	550,5	100,0
prijzengeld (incl. 25,0 mln. euro kansspelbelasting; excl. 8,8 mln. euro gesponsorde prijzen)	135,1	24,5
spelopbrengst	415,4	75,5
kosten (excl. 1,7 mln. euro kosten i.v.m. belpelen)	102,8	18,7
netto spelopbrengst	312,6	56,8
opbrengst belpelen	1,3	0,2
netto opbrengst	313,9	57,0
aantal deelnemers/deelnames ultimo 2004		
bankgiroloterij	1,0 mln. / 1,2 mln.	
sponsorloterij	0,6 mln. / 0,9 mln.	
postcodeloterij	2,3 mln. / 4,2 mln.	
hoogst uitbetaalde prijs in 2004		
bankgiroloterij (bruto)	1,0	
sponsorloterij (bruto)	1,0	
postcodeloterij eindejaarsstraatprijs (bruto/gedeelde prijs)	20,9	
gemiddeld aantal personeelsleden (fte's) in 2004	160	
personeelskosten	11,1	10,6
wervingskosten	64,7	61,9
organisatiekosten	26,6	25,5
afschrijvingen	1,6	1,5
rentekosten	<u>0,5</u>	<u>0,5</u>
totaal kosten	104,5	100,0
saldo algemene reserves is 6,2 mln.		
uitkering (bij benadering) 2004 aan begunstigden t.b.v.:	313,9	100,00
ontwikkelingssamenwerking en mensenrechten	126,4	40,3
natuur en milieu	93,5	29,8
welzijn	44,8	14,3
cultuur	29,0	9,2
volksgezondheid	15,1	4,8
sport	5,1	1,6

Kerngegevens De Lotto 1999 t/m 2004
(in miljoenen euro)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
omzet	219	220	244	259	276	270
prijzengeld	105	107	121	131	139	134
spelopbrengst	114	113	123	128	137	136
saldo kosten	61	66	70	72	78	75
netto opbrengst	53	47	53	56	59	61

De Lotto

Algemeen

De Stichting de Nationale Sporttotalisator (handelend onder de naam De Lotto) organiseert de sportprijsvragen (sedert 1961), de wekelijkse lotto (sedert 1974), de euroloterij – voorheen het cijferspel genoemd (sedert 1981), de dagelijkse lotto (sedert 1993), alsmede de krasloterij – ook wel instantloterij genoemd (sedert 1994). In 2004 is de totale omzet 269,6 miljoen euro (wekelijkse lotto 153,9 miljoen euro; dagelijkse lotto 24,4 miljoen euro; sportprijsvragen 19,9 miljoen euro; euroloterij 13,1 miljoen euro; krasloterij 58,3 miljoen euro). Dit is 6,6 miljoen euro lager (- 2,4%) dan in het voorgaande jaar. Van de 269,6 miljoen euro omzet is 133,5 miljoen euro besteed aan prijzengeld (inclusief 11,6 miljoen euro kansspelbelasting). De totale exploitatiekosten bedragen per saldo 74,5 miljoen euro (inclusief 0,1 miljoen euro diverse baten en lasten). Dit levert in het verslagjaar een netto opbrengst van 61,6 miljoen euro op. Dit is 2,1 miljoen euro hoger (+ 3,5%) dan in het voorgaande jaar. Van de netto opbrengst van 61,6 miljoen euro is 11,7 miljoen euro afkomstig van de krasloterij en 49,9 miljoen euro van de overige kansspelproducten.

Van de netto opbrengst van de krasloterij gaat 65% naar de zogenoemde slv-sector (sport en lichamelijke vorming) en 35% naar de zogenoemde cmv-sector (cultuur, maatschappelijk welzijn en volksgezondheid). De bedragen voor de slv-sector gaan geheel naar NOC*NSF. De gelden voor de cmv-sector gaan naar ALN en worden verdeeld op grond van de volgende verdeelsleutel: 23,6% voor het Prins Bernhard Cultuur Fonds; 23,6% voor het Oranje Fonds; 23,6% voor de Stichting Fondsenwervingsacties Volksgezondheid; 15,4% voor de Stichting Katholieke Noden (SKaN Fonds); en 13,8% voor de Stichting Fondsenwerving Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers en aanverwante doeleinden.

Van de netto opbrengst van de overige kansspelproducten gaat 73,5% naar de slv-sector en 26,5% naar de cmv-sector. Van de gelden voor de slv-sector gaat in het verslagjaar een bedrag van 1,3 miljoen euro als provisie rechtstreeks naar sportverenigingen. Het resterende bedrag is bestemd voor NOC*NSF. De bedragen voor de cmv-sector gaan naar ALN en worden verdeeld op grond van de volgende verdeelsleutel: 32,468% voor het Prins Bernhard Cultuur Fonds; 33,766% voor het Oranje Fonds; en 33,766% voor de Stichting Fondsenwervingsacties Volksgezondheid.

Adviezen

Het College heeft in het verslagjaar vier adviezen uitgebracht met betrekking tot De Lotto, te weten inzake wijziging van het deelnemersreglement van De Lotto onder andere in verband met een nadere regeling van de deelname via direct elektronische weg (over de uitwerking van de voorwaarden waaronder via sms kan worden deelgenomen, in het bijzonder het niet in rekening mogen brengen van extra kosten en het voorzien in een deugdelijke registratie met het oog op het uitsluiten van minderjarigen van deelname, is nog geen definitieve beslissing genomen); inzake wijziging van het deelnemersreglement instantloterij in verband met de introductie van een nieuwe vorm van instantloten, de zogenoemde pulltabs (ondanks de vraagtekens van het College stemt de Minister van Justitie hiermee in, met uitzondering van verkoop in de horeca), inzake wijziging van de Beschikking Sporttotalisator in verband met vaststelling van een afdrachtpercentage voor De Lotto (het door het College geadviseerde vast afdrachtpercentage geldend voor alle door De Lotto georganiseerde kanspelen is door de Minister van Justitie niet overgenomen) en inzake verlenging van de geldigheidsduur van de aan De Lotto verleende vergunning (de door het College gedane suggestie om nu eens daadwerkelijk een begin te maken met het uniformeren van

de vergunningsvoorwaarden met gebruikmaking van de reeds enkele jaren geleden door het College ontworpen modelvergunning, is door de Minister van Justitie niet overgenomen).

Naleving regelgeving

Het College heeft geconstateerd dat op de website van De Lotto aanvullende voorwaarden zijn opgenomen voor deelname via internet en sms aan bepaalde door De Lotto aangeboden spelen. Deze aanvullende voorwaarden zijn niet in het deelnemersreglement van De Lotto opgenomen. Het College is van opvatting dat alle voorwaarden die aan deelname aan de door De Lotto aangeboden kansspelen worden gesteld in het deelnemersreglement tot uitdrukking dienen te komen. Het College heeft De Lotto dan ook verzocht met voorstellen te komen tot aanpassingen van het deelnemersreglement van De Lotto in verband met de door De Lotto gestelde nadere voorwaarden. Dit is inmiddels geschied (zie hiervoor bij adviezen).

Naar aanleiding van een in de maand mei 2004 verspreide mailing van De Lotto heeft het College bij De Lotto opheldering gevraagd over de in de mailing opgenomen verplichting voor prijswinnaars om mee te werken aan publiciteit. De Lotto heeft geantwoord zich ervan bewust te zijn dat op grond van het reglement de naam van deelnemers alleen met hun uitdrukkelijke toestemming bekend mag worden gemaakt. Het College constateert dat De Lotto in haar antwoord – gemakshalve – voorbij gaat aan de expliciet in de mailing opgenomen verplichting tot het verlenen van toestemming door prijswinnaars voor het gebruik van hun foto's en filmopnamen voor publiciteitsdoeleinden. Het College is van opvatting dat een dergelijke verplichting tot medewerking bij opgave voor deelname niet gestoeld is op enige regelgeving en ook overigens niet aanvaardbaar is. Bovendien acht het College deze strijdig met de eigen opvatting van De Lotto dat eerst toestemming wordt gevraagd aan de winnaars om de naam bekend te mogen maken. Inmiddels heeft de Minister van Justitie De Lotto erop aangesproken in de toekomst af te zien van dit soort oneigenlijke deelnamevoorwaarden.

In verband met het Europees Kampioenschap voetbal 2004 heeft De Lotto de zogenoemde Nationale EK-poule georganiseerd. Als hoofdprijs is hierbij door De Lotto een bedrag van 1 miljoen euro uitgelooft voor diegene die alle 31 wedstrijduitslagen van het toernooi juist voorspeld heeft. Het College constateert dat de kans op het winnen van deze prijs illusoir is. Het juist voorspellen van 31 wedstrijduitslagen is in de praktijk schier onmogelijk. Het College is van opvatting dat de kans op een in het vooruitzicht gestelde prijs reëel dient te zijn. Het College stelt zich daarbij op het standpunt dat uitgelooftde prijzen tenminste eenmaal per jaar daadwerkelijk moeten worden uitgekeerd. Aangezien daar voor wat betreft de hoofdprijs van de Nationale EK-poule naar de mening van het College geen sprake van is, kan er naar de opvatting van het College gesproken worden van misleiding van de deelnemers. Inmiddels heeft de Minister van Justitie De Lotto erop aangesproken het prijzenpakket voortaan zodanig in te richten dat er voldoende waarborgen zijn dat redelijkerwijs alle in het vooruitzicht gestelde prijzen ook daadwerkelijk worden uitgekeerd.

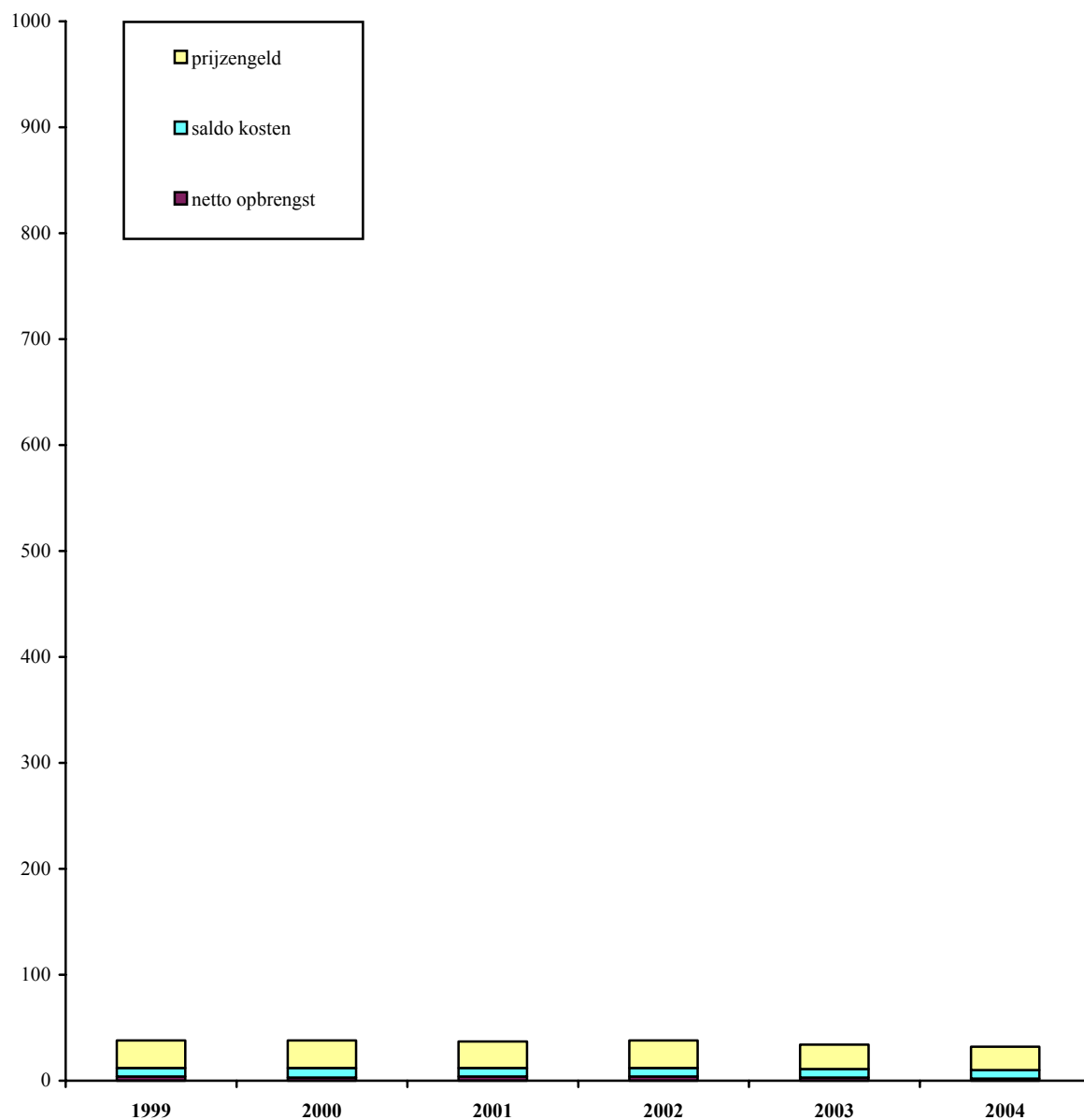
Klachten

Over De Lotto zijn in 2004 drie formele klachten ingediend. Het betreft de openbaarheid van de trekkingen van lotto (De Lotto heeft klager alsnog uitgenodigd voor het bijwonen van een trekking), het niet (tijdig) uitbetalen van een prijs bij toto (De Lotto heeft excuses aangeboden, de prijs alsnog uitbetaald en toegezegd dit soort kwesties in de toekomst te zullen voorkomen) en het niet volledig uitbetalen van een weddenschap bij toto in verband met annulering (geen strijd met regelgeving, De Lotto heeft overeenkomstig het deelnemersreglement gehandeld).

Jaargegevens De Lotto 2004	in mln. euro	in %
omzet		
wekelijkse lotto	153,9	57,1
dagelijkse lotto	24,4	9,0
sportprijsvragen	19,9	7,4
euroloterij	13,1	4,9
krasloterij	<u>58,3</u>	<u>21,6</u>
totaal	269,6	100,0
prijzengeld (incl. 11,6 mln. euro kansspelbelasting)	133,5	49,5
spelopbrengst	136,1	50,5
exploitatiekosten	74,6	27,7
netto spelopbrengst	61,5	22,8
diverse baten en lasten	0,1	0,1
netto opbrengst	61,6	22,9
hoogst uitbetaalde lotto-jackpot in 2004 (bruto prijs)	9,1	
totaal aantal verkooppunten	3.543	
gemiddeld aantal personeelsleden (fte's) 2004	122	
provisie verkooppunten	18,4	24,7
verwervingskosten	6,0	8,0
netwerkkosten	17,3	23,2
personeelskosten	8,4	11,3
kosten marketing en publiciteit	20,9	28,0
overige bedrijfskosten	<u>3,6</u>	<u>4,8</u>
totaal exploitatiekosten	74,6	100,0
uitkering 2004 aan begunstigen t.b.v.:	61,6	100,0
sport	44,3	71,9
welzijn	6,6	10,7
volksgezondheid	5,4	8,8
cultuur	5,3	8,6

Kerngegevens Scientific Games 1999 t/m 2004
(in miljoenen euro)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
omzet	38	38	37	38	34	32
prijzengeld	26	26	25	26	23	22
spelopbrengst	12	12	12	12	11	10
saldo kosten	8	9	8	8	8	8
netto opbrengst	4	3	4	4	3	2

Scientific Games

Algemeen

De in 1948 ingevoerde totalisator is verantwoordelijk voor het wedden op de uitslag van harddraverijen en paardenrennen. Tot 1986 werd de totalisator georganiseerd door de Stichting Totalisator Nederland. Daarna is de totalisatorvergunning vier maal in andere handen overgegaan. Tot medio 1991 was de vergunning indirect in handen van de Engelse firma Ladbrokes. Vervolgens heeft de Nederlandse Draf- en Rensport (NDR) ongeveer twee jaar de totalisator in eigen beheer gehad, middels de Stichting Paardentotalisator Nederland. NDR is de overkoepelende organisatie die verantwoordelijk is voor het organiseren van de draf- en rensport in Nederland. NDR is daarbij voor een belangrijk gedeelte afhankelijk van de opdrachten van de totalisator. Sedert medio 1993 was de totalisator in handen van de Nederlandse Staatsloterij, middels een honderd procent deelneming in de door de Nederlandse Staatsloterij opgerichte besloten vennootschap Hippo Toto. Per 31 december 1997 heeft de Nederlandse Staatsloterij de deelneming in Hippo Toto b.v. beëindigd. Per 1 januari 1998 zijn de aandelen Hippo Toto b.v. tijdelijk overgedragen aan de Stichting Hippo Toto. Per 1 juli 1998 zijn de aandelen Hippo Toto b.v. door de Stichting Hippo Toto overgedragen aan het Amerikaanse bedrijf Autotote Corporation Inc. en is de naam Hippo Toto b.v. gewijzigd in Autotote Nederland b.v. Per dezelfde datum is aan Autotote Nederland de nieuwe totalisatorvergunning verleend voor de duur van vijf jaren. De geldigheidsduur van deze vergunning is inmiddels met twee jaar verlengd. Medio 2004 is de naam van het bedrijf gewijzigd in Scientific Games Racing b.v.

In 2004 behaalde de totalisator een omzet van 31,9 miljoen euro. Dit is 2,1 miljoen euro lager (- 6,2%) dan in het voorgaande jaar. Het aantal afgesloten weddenschappen is iets gestegen van 5,3 miljoen naar 5,7 miljoen, terwijl de inleg per weddenschap is gedaald van gemiddeld 6,40 euro naar gemiddeld 5,60 euro. Onder aftrek van 22,0 miljoen euro aan prijzengeld (inclusief 0,5 miljoen euro kansspelbelasting) en 7,7 miljoen euro aan kosten, leverde dat in 2004 een netto spelopbrengst van 2,3 miljoen euro op. Dit is 0,2 miljoen euro lager (- 8,0%) dan het voorgaande jaar. De bijzondere lasten en baten zijn per saldo 0,1 miljoen euro (0,1 miljoen euro voordeel uit afrondingen bij prijsuitbetaling en 0,1 miljoen euro vrijval niet afgehaalde prijzen, verminderd met 0,1 miljoen euro rentekosten). Van de netto opbrengst van 2,3 miljoen euro dient 0,8 miljoen euro (2,5% van de omzet) te worden bestemd voor een aantal specifieke donaties aan charitatieve instellingen en organisaties op het terrein van de paardensport. Verder komt NDR over het verslagjaar een bedrag toe van 2,5 miljoen euro. Aldus resteert een verlies van 1,0 miljoen euro, dat ten laste komt van Scientific Games Inc. Het geaccumuleerd verlies van Scientific Games Inc. in verband met de deelneming in Scientific Games Racing b.v. bedraagt 5,1 miljoen euro.

Adviezen

Het College heeft een advies uitgebracht over wijziging van het totalisatorreglement 1998 in verband met deelname via mobiel telefoonverkeer. In feite betreft het twee vormen van deelname via sms. Bij de eerste vorm activeert de deelnemer via sms zijn internet rekening voor deelname en betaalt hij 8 euro per weddenschap (voor 8 x 16 kansen). Bij de tweede vorm speelt de deelnemer via zijn mobiele telefoon en betaalt hij 1 euro per weddenschap (voor 1 x 16 kansen) die via de telecom-aanbieder wordt verrekend. Bij de eerste wijze van

deelname worden de winnaars met een kosteloos sms-bericht over hun winnende ticket(s) geïnformeerd. Bij de tweede wijze van deelname krijgt de deelnemer verplicht via een sms-bericht de uitslag van het V75 spel gezonden tegen een prijs van 55 eurocent per bericht. Deze kosten worden door Scientific Games niet tot de inleg gerekend. Het College is overeenkomstig eerdere adviezen van opvatting dat voor het afzonderen van deze kosten van de inleg een wettelijke grondslag ontbreekt. Ook het door de totalisator aangeboden kansspel bestaat nu eenmaal altijd uit de componenten prijzen, kosten en afdracht, welke uit de inleg worden bestreden. Of het nu gaat om prijzenpercentages, kostenpercentages, of afdrachtpercentage, in alle gevallen worden deze berekend over de inleg, zijnde het bedrag dat de deelnemer middellijk of onmiddellijk aan de vergunninghouder verschuldigd is ter zake van de deelname. Het feit dat de 55 eurocent communicatiekosten wordt ingehouden door de telecom-aanbieder die het berichtenverkeer verzorgt, doet hier niets aan af. Het College wijst erop dat het bij loterijen niet ongebruikelijk is dat het verkooppunt de opbrengst van de verkochte loten aan de vergunninghouder overmaakt onder inhouding van de provisie. Niettemin maken ook deze provisiekosten deel uit van de inleg. Het College merkt daarbij overigens nog op dat bij de tweede wijze van deelname, rechtstreeks via de mobiele telefoon, de kosten van 55 eurocent in geen verhouding staan tot de inleg van 1 euro. Het lijkt het College dan ook geraden dat Scientific Games hetzij naar een andere kostenconstructie omziet, dan wel in plaats van de opgelegde uitslagberichtgeving de deelnemer de vrije keuze laat. De verplichte sms uitslagberichtgeving dient naar de opvatting van het College zonder meer uit de voorgestelde bepalingen te worden geschrapt. De Minister van Justitie heeft nog geen beslissing genomen naar aanleiding van dit advies.

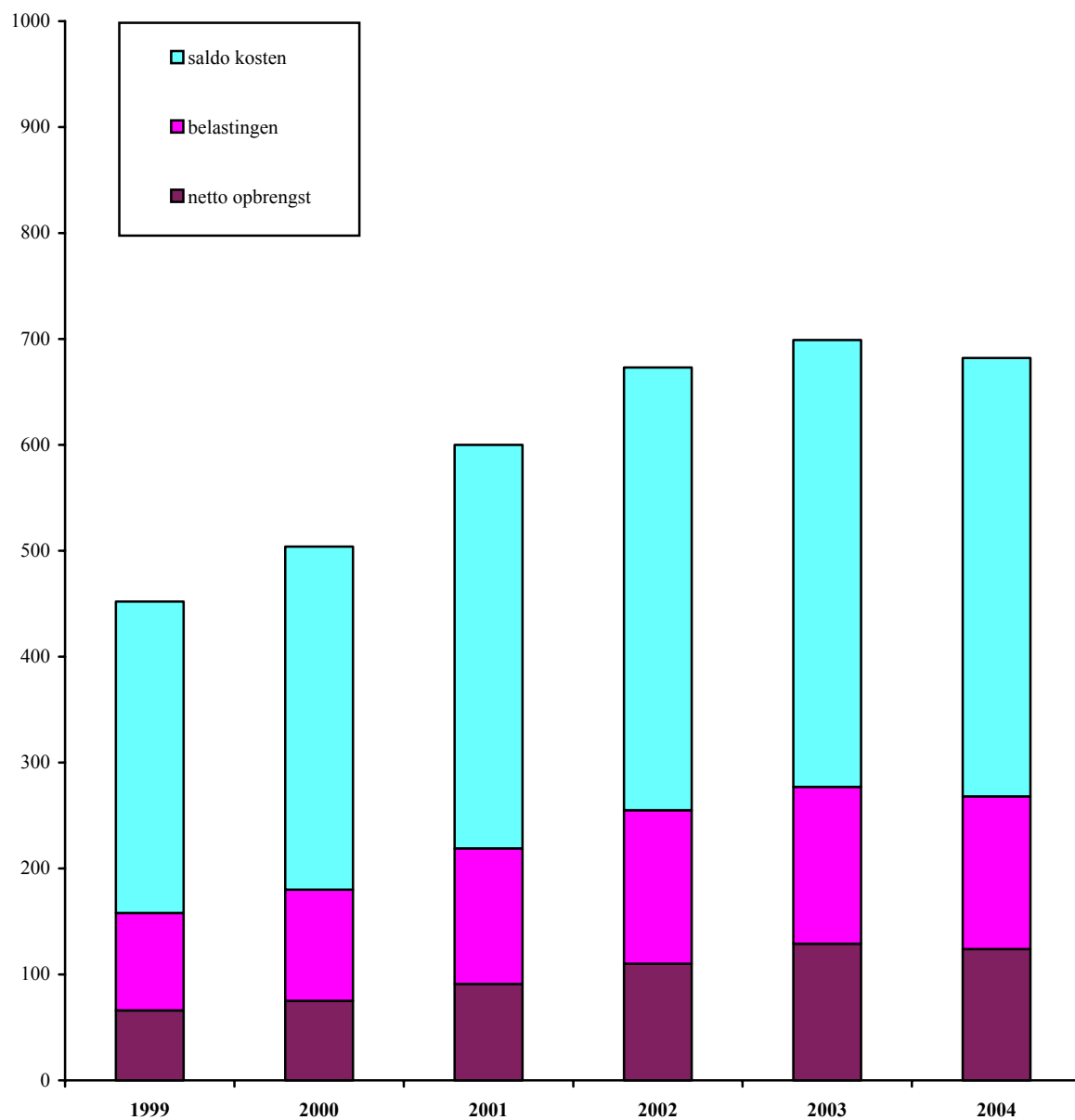
Naast het hiervoor aangehaalde advies, heeft het College nog een advies uitgebracht over een statutenwijziging in verband met wijziging van de statutaire naam van (thans) Scientific Games.

Over Scientific Games heeft het College in 2004 geen formele klachten ontvangen.

Jaargegevens Scientific Games 2004	in mln. euro	in %
omzet		
Nederlandse koersen	10,5	32,9
Engelse koersen	6,1	19,1
Duitse koersen	5,7	17,9
Franse koersen	3,5	11,0
Zweedse koersen	3,0	9,4
Zweedse koersen Common Pool	1,7	5,3
Korte banen	0,6	1,9
V75	<u>0,8</u>	<u>2,5</u>
totaal	31,9	100,0
prijzengeld (incl. 0,5 mln. euro kansspelbelasting)	22,0	69,0
spelopbrengst	9,9	31,0
kosten	7,7	24,1
netto spelopbrengst	2,2	6,9
saldo diverse lasten en baten	0,1	0,3
netto opbrengst	2,3	7,2
omzet Nederlandse koersen	11,1	34,8
omzet buitenlandse koersen	<u>20,8</u>	<u>65,2</u>
	31,9	100,0
aantal wedkantoren / omzet	28	23,8
aantal banen / omzet	9	5,9
aantal speelautomatenhallen / omzet	6	1,3
omzet telefoonwedlijn	0,3	0,9
omzet korte banen	<u>0,6</u>	<u>1,9</u>
	31,9	100,0
aantal weddenschappen	5,7 mln.	
gemiddeld aantal personeelsleden hoofdkantoor (fte's) in 2004	28	
kosten banen	0,6	
kosten wedkantoren	4,1	
kosten hoofdkantoor	2,6	
afschrijvingen	<u>0,4</u>	
totaal kosten	7,7	
netto opbrengst:	2,3	
afdracht koninklijke fondsen/paardensector	0,8	2,5
afdracht NDR	2,5	
verlies t.l.v. Scientific Games Inc.	1,0	
geaccumuleerde verliezen Scientific Games Inc.	5,1	

Kerngegevens Holland Casino 1999 t/m 2004
(in miljoenen euro)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
spelopbrengst	452	504	600	673	699	682
saldo kosten	294	324	381	418	422	414
belastingen	92	105	128	145	148	144
netto opbrengst	66	75	91	110	129	124
afdrachten	158	180	219	255	277	268

Holland Casino

Algemeen

De Nationale Stichting tot Exploitatie van Casinospelen in Nederland (handelend onder de naam Holland Casino) exploiteert 12 speelcasino's met een personeelsbestand van bijna 4.500 medewerkers. In 2002 is het ingevolge de verleende vergunning toegestaan maximum aantal van twaalf casino's bereikt. Er zijn thans casino's gevestigd in Zandvoort (1 oktober 1976), Valkenburg (6 mei 1977), Scheveningen (4 oktober 1979), Rotterdam (29 november 1985), Amsterdam (1 december 1986), Breda (1 oktober 1987), Groningen (4 november 1988), Nijmegen (10 augustus 1989), Eindhoven (13 juni 1993), Schiphol (1 april 1995), Utrecht (30 september 2000) en Enschede (28 juni 2002). Holland Casino heeft inmiddels toestemming gekregen van de Minister van Justitie om de vestiging van Zandvoort naar Haarlem te verhuizen en twee nieuwe vestigingen te openen (te weten in Venlo en Leeuwarden). Een aanvraag om in Brussel een casino te mogen exploiteren (het zogeheten Eurocasino project) is door de Belgische autoriteiten niet gehonoreerd.

In 2004 bedraagt de bruto spelopbrengst 681,7 miljoen euro. Dit is 17,7 miljoen euro lager (-2,5%) dan in het voorgaande jaar. De opbrengst bestaat uit spelresultaat tafelspelen (276,4 miljoen euro), opbrengst speelautomaten (325,8 miljoen euro), troncopbrengst (46,5 miljoen euro), entree-ontvangsten (2,0 miljoen euro), horeca-opbrengsten (23,0 miljoen euro) en overige opbrengsten (8,0 miljoen euro). In 2004 telde Holland Casino in totaal 6,4 miljoen bezoeken, met een gemiddelde besteding van 107 euro per bezoek.

In het verslagjaar bedragen de bedrijfslasten van Holland Casino in totaal 413,7 miljoen euro. Deze bedrijfslasten bestaan uit personeelskosten (243,3 miljoen euro); operationele kosten (113,5 miljoen euro); afschrijvingen (50,0 miljoen euro); aanloopkosten (0,0 miljoen euro); interestlasten (6,4 miljoen euro); en buitenlandse belastingen (0,5 miljoen euro). De totale belastingafdracht in Nederland van Holland Casino bedraagt in het verslagjaar 144,3 miljoen euro. Deze belastingafdracht bestaat uit 33,33% kansspelbelasting over het spelresultaat tafelspelen (92,1 miljoen euro), alsmede 19% omzetbelasting over onder andere de opbrengst speelautomaten (gesaldeerd 52,2 miljoen euro). Een en ander leverde in het verslagjaar een netto bedrijfsresultaat op van 123,7 miljoen euro. Dit is 5,5 miljoen euro lager (-4,3%) dan in het voorgaande jaar. De totale afdracht van Holland Casino aan de staat (netto opbrengst en belastingen) bedraagt in het verslagjaar 268,0 miljoen euro.

Overdracht financieel beheer aan het ministerie van Financiën

Met het Koninklijk Besluit van 23 februari 2004, Stb 78, houdende de overdracht van de zorg voor de Wet op de kansspelen, zijn de taken van de Minister van Economische Zaken ingevolge de Wet op de kansspelen overgedragen aan de Minister van Justitie. In een brief van 11 maart 2004 van de Minister van Justitie aan het College wordt evenwel aangegeven dat het *financieel beheer* van Holland Casino is uitgezonderd van de overdracht. Met een brief d.d. 25 maart 2004 heeft het College ter zake opheldering aan de Minister van Justitie gevraagd, nu noch het Koninklijk Besluit noch de daarbij behorende toelichting van een dergelijke uitzondering gewag maken. Ook overigens is het het College niet geheel duidelijk wat met het *financieel beheer* wordt bedoeld. Voor zover het gaat om de rol van de overheid als *de facto* aandeelhouder van Holland Casino, merkt het College op dat de daarmee verband houdende

bevoegdheden zijn verankerd in artikel 24 van de Beschikking casinospelen 1996. Met de overdracht zijn de in dat artikel neergelegde bevoegdheden evenwel overgegaan naar de Minister van Justitie, en niet naar de Minister van Financiën. Indien het de bedoeling is dat de Minister van Financiën de rol van “aandeelhouder” zal gaan vervullen, is dus wijziging van artikel 24 van de Beschikking casinospelen 1996 noodzakelijk. Met een brief van 2 juni 2004 heeft de Minister van Justitie het College laten weten dat hij binnenkort een voorstel tot wijziging van de Beschikking casinospelen 1996 en van de statuten van Holland Casino zal voorleggen in het kader van de scheiding van de verantwoordelijkheid voor het beleid (Minister van Justitie) en voor het beheer (Minister van Financiën). Een dergelijke adviesaanvraag is evenwel nog niet aan het College voorgelegd.

De overgang van het beheer ten aanzien van Holland Casino van het ministerie van Economische Zaken naar het ministerie van Financiën, alsmede de scheiding van beleid en beheer tussen het ministerie van Justitie en het ministerie van Financiën ten aanzien van de Nederlandse Staatsloterij en Holland Casino, heeft ertoe geleid dat in de begroting van het ministerie van Financiën voor 2005 de afdrachten van de Nederlandse Staatsloterij en Holland Casino gezamenlijk worden verantwoord onder de post *afdrachten kansspelorganisaties*. De afzonderlijke afdrachten van beide vergunninghouders, alsmede de afzonderlijke mutaties daarin door de jaren heen, zijn daardoor – zeker op termijn – niet meer herleidbaar. Uit een oogpunt van transparantie acht het College het geen goede ontwikkeling dat de afzonderlijke afdrachten van de Nederlandse Staatsloterij en Holland Casino niet meer zijn te herleiden uit de begroting. Dit klemt te meer nu naar het zich laat aanzien voor beide vergunninghouders in de nabije toekomst minimum afdrachtpercentages of targets anderszins zullen worden ingevoerd. Het College heeft met een brief d.d. 28 oktober 2004 de Staatssecretaris van Financiën dan ook in overweging gegeven om bij de post afdrachten kansspelorganisaties een specificatie op te nemen ten aanzien van beide vergunninghouders. De Staatssecretaris van Financiën heeft met een brief d.d. 19 november 2004 het College laten weten zich hierin te kunnen vinden.

Adviezen

Het College heeft twee adviezen uitgebracht over wijziging van het spelreglement 2000 Holland Casino in verband met een aantal speltechnische aanpassingen. Het betreft de opname in het spelreglement van twee nieuwe varianten op *black jack*, te weten *perfect pairs* en *let's play black jack*, alsmede een nieuwe pokervariant, namelijk *three card poker*. Het College heeft hiertegen geen bedenkingen.

Naast de twee bovengenoemde adviezen heeft het College met een brief d.d. 19 februari 2004 de problematiek van speelautomatenhallen die zich als casino afficheren onder de aandacht gebracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, met het verzoek de mogelijkheden te bezien om hier iets tegen te doen. Met een brief d.d. 3 november 2004 heeft de VNG op de brief van het College gereageerd. De VNG is van opvatting dat het hier een landelijke aangelegenheid betreft die slechts bij wet in formele zin geregeld zou moeten worden. Met betrekking tot een daarop gerichte wijziging van artikel 30u van de Wet op de kansspelen bestaan geen bezwaren bij de VNG. Het College pleit er dan ook voor dat bij de eerstkomende wijziging van de speelautomatentitel van de Wet op de kansspelen, zoals deze is voorzien in verband met de evaluatie van deze titel, een voorziening wordt aangebracht in artikel 30u teneinde te voorkomen dat de exploitant van een speelautomatenhal deze als casino afficheert. Met een brief d.d. 25 november 2004 heeft het College deze suggestie gedaan aan de Minister

van Justitie. De Minister van Justitie heeft inmiddels laten weten hier positief tegenover te staan.

Naleving regelgeving

Het College heeft geconstateerd dat Holland Casino toernooien organiseert met (kans)spelen zoals Mah Jong, bingo en klaverjassen. Holland Casino stelt zich op het standpunt dat deze spelen – mede in het licht dat deze gratis worden aangeboden – als promotionele (kans)spelen moeten worden aangemerkt. Voor zover promotionele activiteiten Holland Casino zijn vergund, zijn deze naar de opvatting van het College limitatief in de vergunning vermeld. Het College constateert evenwel dat de onderhavige promotionele (kans)spelen niet in de Beschikking casinospelen 1996 zijn opgenomen. Naar aanleiding van een daarop betrekking hebbende signalering van het College, is ter zake van dit soort promotionele (kans)spelen alsnog een voorziening opgenomen in de Beschikking casinospelen 1996.

Het College heeft gesignaleerd dat de overeenkomstig artikel 11, tweede lid, van de Beschikking casinospelen 1996 bestaande uitzondering van de identificatieplicht ten aanzien van Holland Casino Schiphol in strijd is met de het Besluit van 24 februari 2003, Stb. 94, tot aanwijzing van instellingen en diensten in het kader van de Wet identificatie bij dienstverlening en de Wet melding ongebruikelijke transacties. Op een naar aanleiding hiervan alsnog door Holland Casino ingediend verzoek tot een ontheffing van de Wet identificatie bij dienstverlening met betrekking tot Holland Casino Schiphol heeft de Minister van Financiën op 3 december 2004 afwijzend beschikt. Deze afwijzing brengt met zich mee dat Holland Casino het entreebeleid voor Holland Casino Schiphol moet aanpassen. Dit is inmiddels geschied en thans geldt voor Holland Casino Schiphol dezelfde registratieprocedure als in de overige vestigingen van Holland Casino.

Vermeende witwaspraktijken

In het verslagjaar is de nodige aandacht in pers en politiek uitgegaan naar vermeende witwaspraktijken bij Holland Casino. Met een brief van 20 oktober 2004 geeft de Minister van Justitie uitvoering aan zijn toezegging aan de Tweede Kamer om onder meer met het College in overleg te treden over eventuele wijzigingen in de administratie en registratie van Holland Casino, waardoor mogelijke witwaspraktijken verder kunnen worden voorkomen. Met een brief van 28 oktober 2004 heeft het College aangegeven het belang te onderstrepen van het voorkomen en tegengaan van eventuele witwaspraktijken bij Holland Casino. Het College is dan ook graag bereid zijn medewerking daaraan te geven en daarover te adviseren. Het College acht het evenwel ook van belang dat Holland Casino niet ten onrechte van allerlei onoorbare zaken wordt beschuldigd. In de publicitaire commotie en de politieke aandacht rond vermeende witwaspraktijken bij Holland Casino hebben een politierapport (het zogenoemde TOGO-rapport) en de bevindingen van het OM een belangrijke rol gespeeld. Het College heeft de Minister van Justitie dan ook bericht dat het alleen ter zake van dienst kan zijn indien het inzicht krijgt in de genoemde relevante brondocumenten. De Minister van Justitie stelt zich evenwel op het standpunt dat het College deze stukken niet krijgt om opsporing en vervolging onbelemmerd doorgang te laten hebben.

Controle kansspelgeneratoren

Het College heeft geconstateerd dat met ingang van het jaar 2002 de periodieke controle van de kansspelgeneratoren bij Holland Casino niet meer door Verispect B.V. geschiedt, maar door haar zusterbedrijf NMi Certin B.V. Ingevolge artikel 7, eerste lid, van de Beschikking casinospelen 1996 dient de periodieke controle te geschieden door een door de Minister van Justitie aangewezen onafhankelijke deskundige of keuringsinstelling. Voor zover het College heeft kunnen nagaan is noch Verispect B.V. noch NMi Certin B.V. ooit als zodanig aangewezen. Overigens wijst het College er nog op dat het in zijn *rapportage speltechnische procedures* (1998) en in zijn *onderzoeks- en adviesrapport speelcasino's* (2001) reeds eerder heeft gesignaleerd dat met de inwerkingtreding van de nieuwe casinotitel van de Wet op de kansspelen per 1 januari 1996, en het daarmee vervallen van artikel 27v van de wet, de uit 1989 stammende aanwijzing van de controle-ambtenaren IJkwezen B.V. eveneens is vervallen en dat deze opnieuw had moeten plaatsvinden op grond van artikel 7, eerste lid, van de Beschikking casinospelen 1996. Het College heeft dit nogmaals met een brief d.d. 21 april 2004 onder de aandacht van de Minister van Justitie gebracht. Met een brief d.d. 28 december 2004 heeft de Minister van Justitie NMi Certin B.V. alsnog aangewezen overeenkomstig artikel 7, eerste lid, van de Beschikking casinospelen 1996.

Klachten

Over Holland Casino zijn door het College in 2004 vier formele klachten ontvangen. Een klacht betreft de te late acceptatie van inzetten bij roulette (intern onderzoek door Holland Casino heeft uitgewezen dat het specifieke voorval zich heeft voorgedaan, maar dat het een uitzondering betreft en Holland Casino maatregelen heeft getroffen om herhaling te voorkomen). Twee klachten betreffen het toevalskarakter van in het ene geval de kaartschudmachines en in het andere geval *Touch Bet Roulette* (in beide gevallen is door het Nederlands Meetinstituut (NMi) een spoedcontrole uitgevoerd welke geen bijzonderheden heeft opgeleverd, op grond waarvan het College geen aanleiding heeft te veronderstellen dat het toevalskarakter niet gewaarborgd zou zijn). Een laatste klacht betreft het niet adequaat reageren van Holland Casino op een verzoek tot opheldering over vermeende falsificaties van fiches die ter inwisseling zijn aangeboden (Holland Casino acht de klacht terecht, heeft excuses aangeboden en toegezegd maatregelen te nemen om dit soort kwesties in de toekomst te voorkomen).

Jaargegevens Holland Casino 2004		in mln. euro	in %
baten			
spelresultaat tafelspelen		276,4	40,5
opbrengst speelautomaten		325,8	47,8
troncopbrengst / tips		46,5	6,8
entree-ontvangsten		2,0	0,3
horeca-opbrengsten		23,0	3,4
overige opbrengsten		<u>8,0</u>	<u>1,2</u>
totaal		681,7	100,0
belastingen (excl. 0,5 mln. euro buitenlandse belastingen)		144,3	21,2
bedrijfslasten		413,7	60,7
netto opbrengst		123,7	18,1
aantal bezoeken		6,4 mln.	
gemiddelde besteding per bezoek		107 euro	
aantal speeltafels (excl. 374 multiroulette terminals)		379	
aantal speelautomaten		6.278	
aantal casino's		12	
aantal entreeverboden		4.423	
aantal bezoekbeperkingen		3.155	
aantal personeelsleden (fte's) ultimo 2004		3.549	
personeelskosten		243,3	58,8
operationele kosten (waarvan 31,1 mln. euro marketing)		113,5	27,4
afschrijvingen		50,0	12,1
aanloopkosten		0,0	0,0
interestlasten		6,4	1,6
buitenlandse belastingen		<u>0,5</u>	<u>0,1</u>
totaal bedrijfslasten		413,7	100,0
afdrachten aan het ministerie van Financiën:		268,0	100,0
kansspelbelasting		92,1	34,4
omzetbelasting speelautomaten, gesaldeerd met overige btw-ontvangsten en -betalingen		52,2	19,5
netto bedrijfsresultaat		123,7	46,1
toevoeging eigen vermogen (saldo is 45,4 mln. euro)		0,0	0,0

DEEL IV

BIJLAGEN

Samenstelling van het College van toezicht op de kansspelen

Samenstelling per 31 december 2004

Voorzitter:

mevrouw drs. M.W.M. Vos-van Gortel, oud lid van de Raad van State.

Leden:

drs. J.J. Borking, buitengewoon lid van het College bescherming persoonsgegevens;

dr. M.W.J. Koeter, universitair hoofddocent Universiteit van Amsterdam;

mr. J.G.H. Krajenbrink, oud burgemeester van Woudenberg;

mr. R.J. Manschot, hoofdofficier van Justitie belast met internationale aangelegenheden;

mevrouw drs. L. van Rijn-Vellekoop, consultant;

mevrouw mr. A. Vrisekoop-Sterk, advocaat en NMI mediator.

Secretariaat:

mr. E.A. van Vondelen, secretaris;

drs. P.J.A.M. Geertsen, plaatsvervangend secretaris;

drs. B.M. van Waterschoot, beleidsmedewerker;

mevrouw S.K. Moehamadkasbi, secretaresse.

Uitgavenoverzicht 2003-2005 (in euro)

Budget/ ksrt	omschrijving	realisatie 2003	realisatie 2004	raming 2005
	personeel			
10**/11**				
13**/18**	ambtelijk personeel	259.344	265.271	265.000
192*	zittings/vacatiegelden	30.375	23.750	28.000
193*	uitzendkrachten	0	0	0
199*	overige personeelskosten	1.308	3.344	2.000
	totaal personeel	291.027	292.365	295.000
	materieel			
201*	huisvesting	49.970	50.891	52.000
202*/2810	bureaunkosten	15.020	20.413	18.000
203*	reis- en verblijfkosten	21.979	15.057	24.000
204*	documentatiekosten	1.368	1.288	2.000
205*	voorlichtingskosten	6.691	6.808	8.000
21**	onderhoud en exploitatie	675	357	1.000
321*	aanschaf kantoorautomatisering	3.608	9.405	0
3999	aanschaf overig	0	1.909	0
	totaal materieel	99.311	106.128	105.000
	programma			
242*/2999	externe deskundigen, onderzoeken en symposia	63.718	66.949	72.678
	totaal programma	63.718	66.949	72.678
	TOTAAL GENERAAL	454.056	465.442	472.678

Toelichting uitgavenoverzicht 2003-2005

Algemeen

Beheersmatig ressorteert het College onder het ministerie van Justitie. De ter zake gemaakte beheersafspraken tussen ministerie en College zijn hierna opgenomen. Het budget van het College – dat ingevolge de beheersafspraken in beginsel 453.780 euro (1.000.000 gulden) bedraagt – is een integraal budget. De secretaris van het College is de budgethouder. Alle uitgaven ten behoeve van het College en het daaraan verbonden secretariaat (apparaatskosten en programmakosten) komen ten laste van dit budget.

Op kasbasis is in 2004 een bedrag van 465.442 euro ten laste gekomen van het budget van het College. Dit bedrag blijft binnen de raming conform het jaar- en bestedingsplan 2004 (469.000 euro) en ook binnen de definitieve budgettaire kaders voor 2004 (473.000 euro).

Personeel

De formatie van het secretariaat van het College bestaat uit 4 fte. De post ambtelijk personeel komt daarmee op een bedrag van 265.271 euro. De zittings/vacatiegelden bedragen 23.750 euro. De hoogte van de vergoedingen voor de leden van het College is goedgekeurd bij brief van de toenmalige Staatssecretaris van Justitie d.d. 12 december 2000 en bedraagt 250 euro per vergadering of bijgewoonde activiteit voor de leden en 375 euro per vergadering of bijgewoonde activiteit voor de voorzitter. In 2004 heeft het College elf maal vergaderd. De reiskosten van de Collegeleden zijn, tezamen met de reiskosten van het secretariaat, opgenomen onder de materieelkosten, ten bedrage van 15.057 euro.

Materieel

Het (secretariaat van het) College is gehuisvest in een kantoorappartementengebouw aan het Lange Voorhout te Den Haag. De kosten hiervan bedragen in 2004 50.891 euro. Door bemiddeling van de Rijksgebouwendienst is oorspronkelijk een huurovereenkomst aangegaan voor in totaal vijf jaren. In 2001 is een nieuwe huurovereenkomst voor het kantoorappartement getekend. De overeenkomst is aangegaan voor de duur van drie jaar, ingaande op 1 april 2001, met een verlengingsoptie voor drie jaar. Van deze optie is inmiddels gebruik gemaakt.

De bureau- en overige materieelkosten (exclusief reiskosten) bedragen in 2004 40.180 euro. Hoewel het toekomstperspectief van het College op langere termijn onzeker is, is het wel duidelijk dat het College in zijn huidige vorm nog ten minste twee jaren zal voortbestaan. Teneinde de continuïteit van een goede secretariaatsvoering van het College in deze resterende periode te waarborgen, is alsnog besloten om in 2004 tot een aantal (uitgestelde) vervangingsinvesteringen over te gaan, in het bijzonder ten aanzien van de kantoorautomatisering.

Programma

De uitgaven aan programmakosten bedragen in 2004 66.949 euro. Deze uitgaven hebben betrekking op een vervolgonderzoek naar de deelname aan buitenlandse kansspelen in Nederland (afgerond in de 3^e viermaandsperiode van 2004), een onderzoek naar kansspelen via nieuwe media (afgerond in de 3^e viermaandsperiode van 2004), alsmede een rechtsvergelijkend onderzoek naar het toezicht op kansspelen in Europa (af te ronden in de 3^e viermaandsperiode van 2005).

Beheersafspraken tussen ministerie van Justitie en College van toezicht op de kansspelen

1. Het College van toezicht op de kansspelen is een op 1 januari 1996 ingesteld onafhankelijk toezicht- en adviesorgaan. Het College heeft een eigen wettelijk statuut (Titel VIa van de Wet op de kansspelen). Het College bestaat uit zeven door de Kroon benoemde onafhankelijke leden en wordt bijgestaan door een ambtelijk secretariaat.
2. Het secretariaat is voor de inhoudelijke uitoefening van zijn taak uitsluitend verantwoording schuldig aan het College (artikel 36 van de Wet op de kansspelen). Het secretariaat is beheersmatig een onderdeel van het bestuursdepartement (Directoraat-Generaal Preventie, Jeugd en Sancties).
3. De secretaris van het College is budgethouder. De Directie Bedrijfsvoering en Ondersteuning Bestuursdepartement (DBOB) ondersteunt de budgethouder facilitair. Daarnaast vindt de financiële ondersteuning plaats door de Directie Financieel-Economische Zaken (DFEZ). DFEZ houdt een maandelijks staat bij met een overzicht van de uitputting en de restant-verplichtingen per kostensoort. De budgethouder zorgt voor tijdige en correcte aanlevering van de facturen. DFEZ zorgt voor tijdige en correcte betaling daarvan.
4. Het College heeft in beginsel een jaarlijks budget van 1 miljoen gulden ter beschikking (zie hiervoor de paragraaf 'financiële gevolgen' in de memorie van toelichting bij de instellingswet, Kamerstukken II, 1993-1994, 23 605, nr. 3, blz. 3). Alle uitgaven ten behoeve van het College en het daaraan verbonden secretariaat (apparaatskosten en programmakosten) komen ten laste van dit budget.
5. Het College dient jaarlijks voor 1 september een jaar- en bestedingsplan voor het daaropvolgende kalenderjaar ter goedkeuring in (zie artikel 22 van het Besluit College van toezicht op de kansspelen, Stb. 1995, 595).
6. Het College is gerechtigd uitgaven te doen in overeenstemming met het goedgekeurde jaar- en bestedingsplan.
7. De financiële controle op de uitgaven berust, evenals bij andere onderdelen van het ministerie van Justitie, bij de Departementale Accountantsdienst.
8. De budgethouder stelt in het kader van de planning- en controlcyclus van het ministerie van Justitie telkens per vier maanden een verslag op dat een verantwoording bevat met betrekking tot de uitgaven.
9. Ten aanzien van zijn werkzaamheden als onafhankelijk toezicht- en adviesorgaan legt het College ingevolge artikel 33, derde lid, van de Wet op de kansspelen één maal per jaar publiekelijk verantwoording af. Dit geschiedt in het jaarverslag dat door het College ieder jaar uiterlijk 1 juli wordt uitgebracht.

Den Haag, 22 december 2000

w.g. drs. M.W.M. Vos-van Gortel,
voorzitter van het College van toezicht op de kansspelen

w.g. drs. E.J. Mulock Houwer,
Directeur-Generaal Preventie, Jeugd en Sancties

Herziene procedureregels klachtenafhandeling

1. Klachten kunnen alleen worden ingediend over de vergunninghouders waar het College toezicht op houdt. Dit zijn: Nederlandse Staatsloterij, BankGiroLoterij, SponsorBingo Loterij, Nationale Postcode Loterij, Zorgloterij, De Lotto, Autotote en Holland Casino.
2. Het College neemt klachten in beginsel alleen in behandeling indien de klager zich in eerste instantie tot de betreffende vergunninghouder heeft gewend. Zonodig wordt de klacht eerst ter behandeling doorgezonden naar de desbetreffende vergunninghouder.
3. Het College neemt klachten alleen in behandeling indien deze schriftelijk worden ingediend, voorzien van de naam en de adresgegevens van de klager, alsmede diens handtekening.
4. Klachten met betrekking tot het voldoen van de inleg, de aanspraak op premies of prijzen of andere civielrechtelijke geschillen worden in beginsel doorverwezen naar de burgerlijke rechter.
5. Klachten over trekkingsprocedures of het toevalskarakter van een spel worden in beginsel doorverwezen naar het Nederlands Meetinstituut (NMI), waar deze belast is met de technische controle, of naar de verantwoordelijke notaris.
6. Klachten over de bestemming en verdeling van de opbrengst worden in beginsel terugverwezen naar de desbetreffende vergunninghouder, aangezien het toezicht van het College zich niet uitstrekt tot de besteding van de opbrengst door de begunstigen.
7. Ingeval van klachten over de interpretatie of naleving door een vergunninghouder van de regelgeving inzake kansspelen, legt het College de klacht voor aan de desbetreffende vergunninghouder met het verzoek om een reactie.
8. Indien daartoe aanleiding is, legt het College de reactie van de desbetreffende vergunninghouder ter commentaar aan de klager voor, waarna het commentaar zonodig aan de vergunninghouder wordt voorgelegd.
9. De klager en de desbetreffende vergunninghouder, alsmede in voorkomende gevallen de verantwoordelijke bewindslieden, worden in kennis gesteld van het ter zake door het College ingenomen standpunt.
10. Het College neemt jaarlijks in het jaarverslag een overzicht op van de in het verslagjaar afgedane klachten.

aldus vastgesteld in de 83^e vergadering van het College d.d. 9 december 2002

Overzicht van in 2004 uitgebrachte adviezen op grond van artikel 34 van de Wet op de kansspelen

1. advies nr. C.131/04 d.d. 19 februari 2004 inzake wijziging spelreglement 2000 Holland Casino (Perfect Pairs)
(adviesaanvraag Justitie, mede namens Economische Zaken, d.d. 10 februari 2004, kenmerk 5269758/04/SRS)
2. advies nr. C.134/04 d.d. 19 februari 2004 inzake wijziging statuten Stichting Uitvoeringsorgaan Financiële Akties
(adviesaanvraag Justitie d.d. 10 februari 2004, kenmerk 640/0073/04.52065)
3. advies nr. C.225/04 d.d. 25 maart 2004 inzake NV-structuur Nationale Goede Doelen Loterijen
(adviesaanvragen Justitie d.d. 8 maart 2004, kenmerk L.O. 640/0073/04.52065, en 12 maart 2004, kenmerk L.O. 890/0098)
4. advies nr. C.235/04 d.d. 25 maart 2004 inzake wijziging deelnemersreglement BankGiroLoterij
(adviesaanvraag Justitie d.d. 25 februari 2004, kenmerk L.O. 700/0088/0452095)
5. advies nr. C.238/04 d.d. 25 maart 2004 inzake wijziging vergunningen deelnemersreglement Sponsor Loterij
(adviesaanvraag Justitie d.d. 25 februari 2004, kenmerk L.O. 730/0002/0452096)
6. advies nr. C.241/04 d.d. 25 maart 2004 inzake wijziging deelnemersreglement Nationale Postcode Loterij
(adviesaanvraag Justitie d.d. 24 februari 2004, kenmerk L.O. 890/0098/0452090)
7. advies nr. C.312/04 d.d. 21 april 2004 inzake wijziging totalisatorreglement 1998 (deelname via mobiel telefoonverkeer)
(adviesaanvraag Justitie, op verzoek van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, d.d. 12 maart 2004, kenmerk 527612704//SRS)
8. advies nr. C.410/04 d.d. 27 mei 2004 inzake wijziging deelnemersreglement De Lotto
(adviesaanvragen Justitie, mede namens Welzijn, Volksgezondheid en Sport, d.d. 13 april 2004, kenmerk L.O. 640/0073/0452160, en 14 mei 2004, kenmerk L.O. 640/0073/0452188)
9. advies nr. C.413/04 d.d. 27 mei 2004 inzake wijziging deelnemersreglement instantloterij (introductie instantloten per doos)
(adviesaanvraag Justitie, mede namens Volksgezondheid, Welzijn en Sport, d.d. 13 mei 2004, kenmerk L.O. 640/0073/0452178)
10. advies nr. C.416/04 d.d. 27 mei 2004 inzake wijziging Beschikking BankGiro Loterij (verhoging maximum inleg)
(adviesaanvraag Justitie d.d. 28 april 2004, kenmerk L.O. 700/0088/0452123)

11. advies nr. C.493/04 d.d. 1 juli 2004 inzake wijziging algemene spelvoorwaarden Nederlandse Staatsloterij (jackpot bij de Oudejaarsloterij)
(adviesaanvraag Justitie, op verzoek van Financiën, d.d. 24 juni 2004, kenmerk 5294509/04/SRS)
12. advies nr. C.497/04 d.d. 1 juli 2004 inzake wijziging statuten Autotote Nederland B.V. c.a.
(adviesaanvraag Justitie, op verzoek van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, d.d. 28 mei 2004, kenmerk 528981604/SRS)
13. advies nr. C.500/04 d.d. 1 juli 2004 inzake wijziging spelreglement 2000 Holland Casino (Let's Play Black Jack en Three Card Poker)
(adviesaanvragen Justitie d.d. 18 juni 2004, kenmerk 5293228/04/SRS, en 22 juni 2004, kenmerk 5293794/04/SRS)
14. advies nr. C.638/04 d.d. 26 augustus 2004 inzake wijziging Beschikking Sporttotalisator en deelnemersreglement De Lotto (vaststelling afdrachtpercentage)
(adviesaanvraag Justitie gedateerd 9 februari 2004, kenmerk L.O. 640/0073/0452063, en door het College op 12 augustus 2004 ontvangen)
15. advies nr. C.641/04 d.d. 26 augustus 2004 inzake wijziging deelnemersreglementen Nationale Goede Doelen Loterijen
(adviesaanvragen Justitie d.d. 10 juni 2004, kenmerken L.O. 890/0098/04522-09/10/11, en 19 augustus 2004, kenmerk L.O. 890/0098/0452307)
16. advies nr. C.646/04 d.d. 26 augustus 2004 inzake wijziging vergunningen Nationale Goede Doelen Loterijen (verlaging afdrachtpercentage en herschikking begunstigden)
(adviesaanvragen Justitie d.d. 13 mei 2004, kenmerk L.O. 730/0002/0452179, 10 juni 2004, kenmerk L.O. 890/0098/0452209, 21 juni 2004, kenmerk L.O. 700/0088/0452222, 3 augustus 2004, kenmerken L.O. 730/0002/0452298 en L.O. 700/0088/0452299, en 11 augustus 2004, kenmerken L.O. 890/0098/0452057, L.O. 730/002/0452058, en L.O. 700/0088/0452059)
17. advies nr. C.863/04 d.d. 25 november 2004 inzake wijziging statuten en vergunning Nederlandse Staatsloterij
(adviesaanvragen Justitie, op verzoek van Financiën, d.d. 19 oktober 2004, kenmerk 5314883/04/DSP, en 15 november 2004, kenmerk 5320217/04/DSP)
18. advies nr. C.873/04 d.d. 25 november 2004 inzake verlenging geldigheidsduur vergunning De Lotto
(adviesaanvraag Justitie, mede namens Volksgezondheid, Welzijn en Sport, d.d. 15 oktober 2004, kenmerk L.O. 640/0073/0452394)
19. advies nr. C.960/04 d.d. 22 december 2004 inzake wijziging deelnemersreglementen Nationale Goede Doelen Loterijen
(adviesaanvraag Justitie d.d. 17 december 2004, kenmerk L.O. 890/0098/0452503)

Brief d.d. 22 december 2004 inzake evaluatie gewijzigde speelautomatenregelgeving

Geachte heer Donner,

Met een brief van 2 december 2004, nr. 5323800/04/DSP, heeft u het College gevraagd om een advies uit te brengen over de door u opgestelde conceptevaluatie van de sedert 1 juni 2000 gewijzigde speelautomatenregelgeving. Bij deze voldoet het College aan dit verzoek.

In zijn algemeenheid merkt het College over de conceptevaluatie op dat deze een hoge mate van abstractie kent en dat er weinig concrete maatregelen uit zijn te destilleren. Hoewel het College begrip kan opbrengen voor het feit dat nadere uitwerking van voornemens in een latere fase geschiedt, mist het College toch duidelijke keuzes op een aantal punten. Het College volstaat daarom met een aantal algemene opmerkingen over de ontwikkelingen in de speelautomatenbranche sedert medio 2000 en de wijze waarop deze zijn verwoord in de conceptevaluatie. Ook doet het College een aantal concrete suggesties. Uiteraard kan het College pas in een later stadium advies uitbrengen over de nog op te stellen nadere uitwerking van de voornemens zoals aangekondigd in de conceptevaluatie.

de cijfers van KPMG

Bij de evaluatie ware het recente rapport van KPMG inzake kengetallen speelautomatenbranche te betrekken. Het rapport lijkt een realistisch beeld te geven van de speelautomatenbranche, hoewel het als onmiskenbaar minpunt heeft dat wordt gerapporteerd exclusief BTW en geen rekening wordt gehouden met het opbrengstaandeel van de mede-exploitant. Uit het rapport blijkt een betrekkelijk stabiele situatie over de periode 2001 – 2003. De bruto spelopbrengst (dus inclusief BTW en aandeel mede-exploitant) bedraagt 852 miljoen euro in 2001 (387 miljoen euro in de horeca en 465 miljoen euro in de hallen) en 840 miljoen euro in 2003 (333 miljoen euro in de horeca en 507 miljoen euro in de hallen). Er lijkt dus een verschuiving plaats te vinden van horeca naar hallen. Het totaal aantal kansspelautomaten (geteld als spelunits) bedraagt 44.000 in 2001 (29.000 in de horeca en 15.000 in de hallen) en eenzelfde aantal in 2003 (26.000 in de horeca en 18.000 in de hallen). Ook hier dus het beeld van een verschuiving van horeca naar hallen. Het College geeft in overweging om de tekst van de evaluatie beter te doen aansluiten bij deze bevindingen.

de opstelplaatsen in de horeca

In de inleiding van de conceptevaluatie wordt gesteld dat gemeenten een *aanzienlijke beleidsvrijheid* hebben bij het verlenen van aanwezigheidsvergunningen. Dit lijkt het College een ongelukkige formulering. Met de wetwijziging van 1998 – die 1 juni 2000 in werking is getreden, maar eerst per 1 januari 2002 volledig is geïmplementeerd – is de voordien bestaande beleidsvrijheid van de gemeenten immers beperkt door de landelijke regeling dat in elke hoogdrempelige horeca-inrichting twee kansspelautomaten mogen staan. Ook de rol die de gemeenten spelen bij het aanmerken van een horeca-inrichting als hoog- of laagdrempelig lijkt enigszins zwaar aangezet. De criteria voor dit onderscheid zijn immers wettelijk vastgelegd en daar waar gemeenten uiteenlopende interpretaties geven, is het de taak van het College van Beroep voor het bedrijfsleven om dit te redresseren. Dit laat overigens onverlet dat ook het College voorstander is van aanpassingen in de regelgeving teneinde de eenduidige

toepassing daarvan te vergroten. Gelet op de onmiskenbare effecten van het weren van kansspelautomaten uit de laagdrempelige horeca, vraagt het College zich evenwel af of het wel zo verstandig is om uit een oogpunt van vereenvoudiging van de regelgeving nu maar het onderscheid tussen café en restaurant op te heffen. Dit zal ongetwijfeld leiden tot een toename van kansspelautomaten in horecagelegenheden waar deze automaten niet zouden behoren te staan. Het College zou er veeleer voor pleiten om kansspelautomaten uitsluitend in café's te plaatsen, dat wil zeggen horeca-inrichtingen die door het publiek primair worden bezocht voor de consumptie van alcoholhoudende drank. Deze definitie van hoogdrempeligheid is door veel gemeenten gehanteerd tot de volledige implementatie van de wetwijziging van 1998.

de speelautomatenhallen

Reeds in zijn jaarverslag over 1998 heeft het College erop gewezen dat de introductie in speelautomatenhallen van gekoppelde automaten met een gezamenlijke (jackpot)prijs en van de zogenoemde *meerspelers* betekent dat het gehele ondersegment van de casinomarkt voortaan (elektronisch in de vorm van automaten) beschikbaar zal zijn in bijna 300 speelautomatenhallen. Daarbij heeft het College zich de vraag gesteld of Nederland niet wordt verrijkt met bijna 300 minicasino's. Inmiddels blijkt uit de praktijk dat die vraag bevestigend kan worden beantwoord. In zijn jaarverslag over 2003 wijst het College er ook op dat er nogal wat gemeenten zijn die bij gebreke van de mogelijkheid om een echt casino binnen de stadsgrenzen te krijgen, uitwijken naar de mogelijkheid om een *speelautomatencasino* toe te staan, waarbij het voor het publiek veelal niet duidelijk is dat het hier eigenlijk om een speelautomatenhal gaat. Het College acht het van belang dat een en ander goed in kaart wordt gebracht, om te voorkomen dat beleidsbeslissingen worden genomen die uitgaan van een verkeerde voorstelling van zaken over de omvang en de ontwikkelingen met betrekking tot de speelautomatenhallen. In dit verband wijst het College erop dat Verispect geen registratie bijhoudt van meerspelers en het aantal daarmee gemoeide spelunits. Het door Verispect opgegeven aantal kansspelautomaten geeft aldus geen goed beeld van wat er in de automatenhallen gaande is. Ook ontbreekt een eenduidige registratie van het aantal automatenhallen (gokhallen, seizoenshallen, behendigheidshallen). Daar waar Verispect over 2003 het aantal gokhallen op 255 stelt, komt een recent door Holland Casino gehouden telling inmiddels al op 282 gokhallen. Overigens acht het College het een goede zaak dat wordt overwogen om het gebruik van de term *casino* voor te behouden aan echte speelcasino's. Naar het College heeft begrepen kan ook de Nederlandse Vereniging van Gemeenten zich hierin vinden. Het College verwijst in dit verband naar zijn brief d.d. 25 november 2004, nr. C.860/04.

de behendigheids spelen

Hoewel daarover niets in de conceptevaluatie wordt gezegd, is het College bekend met plannen van de speelautomatenbranche voor invoering van behendigheidsautomaten met kleine prijsjes (bkp's). Het College ontraadt de invoering van dit soort automaten, omdat dit in de praktijk zal leiden tot een verwatering van het onderscheid tussen kans- en behendigheids spelen. Zoals amusementscentrum verhullend taalgebruik is voor een gokhal, zo zijn behendigheidsautomaten met kleine prijsjes in werkelijkheid gelduitkerende automaten met een mix van kans- en behendigheids elementen. Het plaatsen van dit soort automaten in de laagdrempelige horeca – en bij de voorgestelde afschaffing van de aanwezigheidsvergunning op wellicht nog veel meer plaatsen – gaat lijnrecht in tegen de inspanningen van de afgelopen

jaren om de drempels voor het bespelen van kansspelautomaten te verhogen. Overigens wijst het College er nog op dat in de nota *Kansspelen herijkt* – die in wezen nog steeds voor een belangrijk gedeelte de basis vormt van het gevoerde kansspelbeleid – uitvoerig is beargumenteerd waarom uit een oogpunt van het bestrijden van gokverslaving het huidige onderscheid tussen (gelduitkerende) kansspelautomaten en behendigheidsautomaten gehandhaafd moet blijven (Kamerstukken II, 1995 – 1996, 24 557, nr. 2, blz. 25). Het College adviseert dan ook deze grijze zone niet te betreden, ook niet bij wijze van experiment, omdat afglijden naar een ongewenste situatie welhaast onvermijdelijk is. Het is het College overigens bekend dat ook de verslavingszorg hiervan een tegenstander is. Het huidige uitgangspunt dat een gelduitbetalende speelautomaat per definitie wordt aangemerkt als een kansspelautomaat ware dan ook te handhaven.

het toezicht op de speelautomatenexploitanten

De recente expansie van de speelautomatenhallen en het naar elkaar toegroeien van de casino's en de automatenhallen heeft het College er reeds eerder toe gebracht om te pleiten voor een versterking van het toezicht op deze sector. Het spreekt voor het College dan ook welhaast voor zich dat de speelautomatenbranche in zijn geheel onder het toezicht van de nieuwe toezichthouder wordt gebracht. In de conceptevaluatie wordt dit echter in het midden gelaten. In de conceptevaluatie wordt wel uitvoerig stilgestaan bij de werkzaamheden van Verispect. Terzijde merkt het College hier over op dat de beschreven ontstaansgeschiedenis van Verispect niet geheel met de historische feiten overeenkomt. Het College benadrukt hier nogmaals dat het van opvatting is dat de functie van Verispect dient op te gaan in de nieuwe toezichthoudende autoriteit, zodat de technische inspectietaak een geïntegreerd onderdeel van het kansspeltoezicht wordt.

Het College vertrouwt u hiermee van dienst te zijn geweest. Een afschrift van deze brief heeft het College gezonden aan de VAN Speelautomaten Branche-organisatie, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en Verispect.

Met vriendelijke groet,

w.g. drs. M.W.M. Vos-van Gortel,
voorzitter

Titel VIa van de Wet op de kansspelen (College van toezicht op de kansspelen)

TITEL VIa

College van toezicht op de kansspelen

Artikel 33

1. Er is een College van toezicht op de kansspelen, hierna het College genoemd.
2. Het College heeft tot taak Onze Minister van Justitie en Onze ministers wie het mede aangaat, te adviseren alsmede desgevraagd de inlichtingen te verstrekken die nodig zijn voor de beoordeling van de uitvoerbaarheid van voorgenomen wettelijke voorschriften en algemene beleidsvoornemens, voor zover deze betrekking hebben op kansspelen.
3. Het College brengt binnen zes maanden na ommekomst van ieder jaar een verslag uit van zijn werkzaamheden en van de ontwikkeling van de kansspelen in Nederland. Telkens na een termijn van drie jaren wordt daarin tevens de taakvervulling van het College aan een onderzoek onderworpen. Het verslag wordt toegezonden aan de Minister van Justitie en Onze Ministers wie het mede aangaat, alsmede aan de Staten-Generaal.

Artikel 34

1. Het College wordt gehoord over het voornemen tot verlening, wijziging of intrekking van een vergunning als bedoeld in de artikelen 9, 14b, 16, 24, 27b, 27h en 30g van de wet, alsmede in artikel 3 van de wet voorzover de prijzen en premies gezamenlijk een grotere waarde dan 4.500.000 euro hebben.
2. Het College is belast met het toezicht op de naleving door de rechtspersonen, waaraan een vergunning is verleend als bedoeld in het eerste lid, van het bepaalde bij of krachtens deze wet en van hun statuten en reglementen.
3. Met het in het tweede lid bedoelde toezicht op de naleving zijn belast de leden van het College, de secretaris en de overige medewerkers van het bureau van het College. De toezichthouder beschikt niet over de bevoegdheden, genoemd in de artikelen 5:18 en 5:19 van de Algemene wet bestuursrecht.
4. Instemming met de statuten en reglementen van de in het tweede lid bedoelde rechtspersonen wordt niet door Onze Minister van Justitie of een van Onze Ministers wie het mede aangaat gegeven dan nadat het College is gehoord. De artikelen 10:28 tot en met 10:31 van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing.
5. De in het tweede lid bedoelde rechtspersonen zenden een afschrift van de ingevolge de verleende vergunning voorgeschreven rapportage aan het College.

Artikel 35

1. Het College bevordert overleg, coördinatie en samenwerking tussen de instellingen en personen waaraan door Onze Minister van Justitie of een van Onze Ministers wie het mede aangaat vergunning is verleend ingevolge deze wet. Het College kan daartoe deze instellingen en personen voorstellen doen.
2. In het belang van het voorkomen en tegengaan van negatieve maatschappelijke effecten kan het College, overeenkomstig bij algemene maatregel van bestuur gegeven regels, de in het eerste lid bedoelde instellingen en personen aanbevelingen doen.

Artikel 36

1. Het College bestaat uit ten hoogste twaalf leden. De voorzitter en de overige leden worden bij koninklijk besluit benoemd en ontslagen.
2. De voorzitter en ten minste de helft van de overige leden van het College zijn onafhankelijke deskundigen. De andere leden van het College zijn ambtenaren in rijksdienst, die daarin met raadgevende stem zitting hebben.
3. Het College wordt bijgestaan door een secretaris, die wordt benoemd en ontslagen bij koninklijk besluit. De secretaris heeft in de vergaderingen van het College een raadgevende stem.
4. Aan het College kan een bureau worden verbonden, dat onder leiding staat van de secretaris. De secretaris en de overige leden van het bureau zijn voor de uitoefening van hun taak uitsluitend verantwoording schuldig aan het College.
5. Leden van het College, alsmede van het daaraan verbonden bureau, mogen geen direct of indirect persoonlijk belang hebben bij de exploitatie van kansspelen.

Artikel 37

Bij algemene maatregel van bestuur worden nadere regelen gegeven met betrekking tot de taak, bevoegdheden en samenstelling van het College, alsmede de benoeming van de leden en de secretaris daarvan. Deze regelen hebben mede betrekking op de werkwijze en de vergoeding van de kosten van het College.

Besluit College van toezicht op de kansspelen (Stb. 1995, 595)

Paragraaf 1. Begripsomschrijvingen

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Wet op de kansspelen;
- b. Onze Minister: Onze Minister van Justitie;
- c. Onze Ministers wie het mede aangaat: Onze Minister van Economische Zaken, Onze Minister van Financiën, Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;
- d. het College: het College van toezicht op de kansspelen als bedoeld in artikel 33 van de wet.

Paragraaf 2. Adviezen

Artikel 2

1. Een verzoek om advies aan het College kan worden gedaan door Onze Minister of door een van Onze Ministers wie het mede aangaat door tussenkomst van Onze Minister.
2. Het College zendt zijn adviezen aan Onze Minister en aan Onze Ministers wie het mede aangaat.

Artikel 3

1. Adviezen als bedoeld in artikel 34, eerste en derde lid, van de wet worden niet vastgesteld dan nadat de betrokken rechtspersoon in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken.
2. Toepassing van het eerste lid kan achterwege blijven indien:
 - a. de vereiste spoed zich daartegen verzet; of
 - b. de betrokken rechtspersoon tegen het advies naar verwachting geen bedenkingen zal hebben.

Paragraaf 3. Toezicht

Artikel 4

1. Aanwijzingen door Onze Minister of een van Onze Ministers wie het mede aangaat aan de rechtspersonen waaraan een vergunning is verleend als bedoeld in artikel 34, eerste lid, van de wet worden ingevolge de verleende vergunning niet gegeven dan nadat het College is gehoord.
2. Toepassing van het eerste lid kan achterwege blijven indien de vereiste spoed zich daartegen verzet.

Artikel 5

Door Onze Minister of door een van Onze Ministers wie het mede aangaat door tussenkomst van Onze Minister kan aan het College het verzoek worden gedaan een onderzoek in te stellen naar de naleving van het bepaalde bij of krachtens de wet en van zijn statuten en reglementen door een rechtspersoon waaraan een vergunning is verleend als bedoeld in artikel 34, eerste lid, van de wet.

Artikel 6

(vervallen)

Paragraaf 4. Voorstellen

Artikel 7

De ingevolge artikel 35, eerste lid, van de wet door het College vastgestelde voorstellen bevatten de vermelding tot wie zij zijn gericht. Zij worden ter kennis gebracht aan Onze Minister en aan Onze Ministers wie het mede aangaat.

Paragraaf 5. Aanbevelingen

Artikel 8

Met inachtneming van het bepaalde bij en krachtens de wet en in het belang van het voorkomen en tegengaan van negatieve maatschappelijke effecten kan het College de instellingen en personen waaraan door Onze Minister of een van Onze Ministers wie het mede aangaat vergunning is verleend ingevolge de wet, aanbevelingen doen met betrekking tot:

- a. de wijze van werving en reclame;
- b. het waarborgen van een eerlijk en betrouwbaar spelverloop en het voorkomen van fraude en misbruik;
- c. de vestiging van voor het publiek opengestelde inrichtingen waar gelegenheid wordt gegeven tot beoefening van een kansspel of waar deelnamebewijzen aan een kansspel verkrijgbaar worden gesteld, alsmede elke overige wijze waarop de deelname aan een kansspel mogelijk wordt gemaakt.

Artikel 9

1. Een aanbeveling overeenkomstig artikel 8 wordt niet vastgesteld dan nadat degene tot wie deze is gericht in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze daaromtrent kenbaar te maken.
2. Indien de aanbeveling is gericht tot tien of meer vergunninghouders, wordt het voornemen tot vaststelling daarvan bekend gemaakt in de Staatscourant. Vaststelling van een aanbeveling als bedoeld in de vorige volzin geschiedt niet dan nadat vier weken na die bekendmaking zijn verstreken.
3. Door het College vastgestelde aanbevelingen worden ter kennis gebracht aan Onze Minister en aan Onze Ministers wie het mede aangaat.

Artikel 10

Indien het College van oordeel is dat een overeenkomstig artikel 8 gegeven aanbeveling niet, of niet voldoende, wordt nageleefd door een instelling of persoon tot wie de aanwijzing is gericht, brengt het College daaromtrent rapport uit aan Onze Minister en Onze Ministers wie het mede aangaat.

Paragraaf 6. Samenstelling en benoeming

Artikel 11

Het College bestaat uit zeven onafhankelijke leden, te weten:

- a. een lid, tevens voorzitter; en
- b. zes onafhankelijke leden.

Artikel 12

De voordracht tot benoeming van de voorzitter en de overige leden van het College geschiedt door Onze Minister, in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat.

Artikel 13

De voorzitter en de overige leden van het College worden benoemd voor een tijdvak van ten hoogste vier jaar. Herbenoeming is terstond mogelijk en kan tweemaal en telkens voor een tijdvak van ten hoogste vier jaar plaatsvinden.

Artikel 14

1. De secretaris van het College wordt benoemd voor een tijdvak van ten hoogste vier jaar op voordracht van Onze Minister, in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat. De secretaris is terstond weder benoembaar. Voor de secretaris kan tevens een plaatsvervanger worden benoemd.

2. De overige leden van het bureau van het College worden benoemd en ontslagen door Onze Minister.

Artikel 15

De voorzitter, de leden en de secretaris van het College kunnen te allen tijde op eigen verzoek worden ontslagen.

Artikel 16

1. De voorzitter, de leden en de secretaris van het College kunnen worden ontslagen wegens ongeschiktheid, onbekwaamheid of op andere zwaarwegende gronden.

2. Onder zwaarwegende gronden wordt mede verstaan het verkrijgen van een direct of indirect persoonlijk belang bij de exploitatie van kansspelen, alsmede het niet-nakomen van de verplichting tot geheimhouding, bedoeld in artikel 2:5 van de Algemene wet bestuursrecht.

3. De voordracht tot ontslag ingevolge het eerste lid geschiedt door Onze Minister, in overeenstemming met Onze Ministers wie het mede aangaat. Een daartoe strekkende voordracht geschiedt niet dan nadat de betrokkene en het College zijn gehoord.

Artikel 17

Indien Onze Minister voornemens is een voordracht te doen als bedoeld in artikel 16, derde lid, kan de voorzitter, een lid of de secretaris van het College bij koninklijk besluit worden geschorst, op voordracht van Onze Minister. Een schorsing vervalt door een tijdsverloop van dertien weken of door ontslag binnen dertien weken na de schorsing.

Paragraaf 7. Werkwijze

Artikel 18

1. Beslissingen kunnen slechts door het College worden genomen indien ten minste de helft van het aantal leden van het College aan de stemming heeft deelgenomen.

2. Beslissingen worden vastgesteld bij meerderheid van stemmen. Bij staking van stemmen beslist de stem van de voorzitter.

Artikel 19

Van de door het College vastgestelde adviezen, voorstellen en aanbevelingen wordt mededeling gedaan door publikatie in het verslag, bedoeld in artikel 33, derde lid, van de wet. Artikel 10, tweede lid, van de Wet openbaarheid van bestuur is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 20

1. Het College stelt, met toestemming van Onze Minister, een reglement van orde op, bevattende nadere regels ten aanzien van zijn werkwijze.

2. Het reglement van orde van het College bevat in ieder geval regels met betrekking tot het uit zijn midden aanwijzen van plaatsvervangende voorzitters, de openbaarheid van zijn

vergaderingen en de wijze waarop door het College vastgestelde voorstellen en aanbevelingen worden bekendgemaakt.

3. Van het reglement van orde wordt mededeling gedaan door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 21

1. Het College kan ten behoeve van zijn werkzaamheden commissies instellen.

2. De bevoegdheid tot het vaststellen van adviezen, voorstellen en aanbevelingen kan niet worden gedelegeerd of gemandateerd aan een commissie.

Artikel 22

1. Het College zendt jaarlijks vóór 1 september aan Onze Minister een bestedingsplan voor het daaropvolgende kalenderjaar met betrekking tot de aan de taakvervulling van het College verbonden uitgaven.

2. Onze Minister bekostigt de uitgaven van het College overeenkomstig het goedgekeurde bestedingsplan.

3. In afwijking van het eerste lid wordt het bestedingsplan voor het kalenderjaar 1996 opgesteld door Onze Minister.

Paragraaf 8. Overgangs- en slotbepalingen

(niet opgenomen)

Reglement van orde van het College van toezicht op de kansspelen (Stcrt. 1996, 63)

Het College van toezicht op de kansspelen,
Gelet op artikel 20 van het Besluit College van toezicht op de kansspelen;
Besluit:

Artikel 1

In dit reglement wordt verstaan onder:

- a. de wet: de Wet op de kansspelen;
- b. het besluit: het Besluit College van toezicht op de kansspelen;
- c. het college: het College van toezicht op de kansspelen.

Artikel 2

1. Het college vergadert ten kantore van het bureau van het college te 's-Gravenhage, tenzij de voorzitter een andere plaats aanwijst.
2. Het college vergadert regelmatig op door de voorzitter vast te stellen tijdstippen en voorts telkens als een ander lid van het college dit met redenen omkleed verzoekt.
3. De vergaderingen zijn niet openbaar, tenzij het college beslist dat de vergadering in het openbaar plaatsvindt.

Artikel 3

1. De secretaris stelt in overleg met de voorzitter de agenda op.
2. De secretaris draagt er zorg voor dat de oproep voor de vergadering en de agenda met stukken ten minste drie dagen voordat de vergadering plaatsvindt in het bezit van de leden zijn.
3. In geval een lid verhinderd is een vergadering bij te wonen geeft hij daarvan tijdig bericht aan de secretaris.

Artikel 4

1. De stemmingen van het college worden mondeling gehouden.
2. In afwijking van het eerste lid vinden stemmingen over personen plaats bij gesloten stembriefjes, tenzij de stemming betrekking heeft op één kandidaat.
3. Blanco stemmen worden niet geteld als geldige stemmen.

Artikel 5

In spoedeisende gevallen kunnen buiten de vergadering beslissingen worden genomen, mits ten minste de helft van het aantal leden van het college schriftelijk of telefonisch, dan wel per telefax of per E-mail, zijn gevoelens inzake de te nemen beslissing heeft geuit.

Artikel 6

1. De secretaris zendt uiterlijk vijf dagen na de vergadering aan de leden de op die vergadering betrekking hebbende besluitenlijst.
2. De besluitenlijst wordt de eerstvolgende vergadering ter goedkeuring voorgelegd.
3. Van een buiten de vergadering genomen beslissing als bedoeld in artikel 5 doet de secretaris in de eerstvolgende vergadering mededeling, waarna de beslissing wordt opgenomen in de besluitenlijst als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 7

Op een ingevolge artikel 21 van het besluit ingestelde commissie zijn de artikelen 2 tot en met 6 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8

1. Adviezen, aanbevelingen en voorstellen als bedoeld in de artikelen 33 en 35 van de wet worden ondertekend door de voorzitter en de secretaris.
2. De overige uitgaande stukken kunnen worden ondertekend door de secretaris.

Artikel 9

1. Voorstellen en aanbevelingen worden bekendgemaakt door toezending aan degenen tot wie zij zijn gericht.
2. Indien een voorstel of aanbeveling is gericht tot tien of meer vergunninghouders wordt deze bekend gemaakt door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 10

1. Het college kan uit zijn midden plaatsvervangende voorzitters benoemen.
2. De benoeming van een plaatsvervangend voorzitter geldt voor de duur van zijn lidmaatschap, met dien verstande dat bij zijn herbenoeming tot lid opnieuw over zijn plaatsvervangend voorzitterschap wordt beslist.

Artikel 11

De leden van het college en van het bureau van het college nemen niet deel aan enig kansspel waarvoor ingevolge de wet vergunning is verleend.

Artikel 12

1. Dit reglement treedt in werking met ingang van de tweede dag na dagtekening van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot 1 januari 1996.
2. Dit reglement wordt aangehaald als: Reglement van orde van het College van toezicht op de kansspelen.

Dit reglement zal in de Staatscourant worden geplaatst.

's-Gravenhage, 26 februari 1996

drs. M.W.M. Vos - van Gortel,
voorzitter

mr. E.A. van Vondelen,
secretaris

Dit reglement is overeenkomstig artikel 20, eerste lid, van het Besluit College van toezicht op de kansspelen goedgekeurd door de Staatssecretaris van Justitie.

's-Gravenhage, 11 maart 1996

De Staatssecretaris van Justitie,
E.M.A. Schmitz

Jaarafdracht 2004 (x mln. euro)	staatsloterij		bankgiroloterij		sponsorloterij		postcodeloterij		toto/lotto		instantloterij		totalisator		speelcasino's		TOTAAL	
		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %
Schatkist	142,0	100,0%													123,7	100,0%	265,7	41,2%
NOC*NSF									35,4	70,9%	7,6	65,0%					43,0	6,6%
Stichting DOEN					6,2	14,9%	29,9	13,4%									36,1	5,5%
Natuurmonumenten							22,6	10,0%									22,6	3,4%
Fondsenwerving Volksgezondheid			6,5	13,8%	5,4	13,0%			4,5	9,0%	1,0	8,5%					17,4	2,6%
Novib							17,3	7,8%									17,3	2,6%
Unie van Provinciale Landschappen							15,9	7,1%									15,9	2,5%
Oranje Fonds			10,3	21,9%					4,5	9,0%	1,0	8,5%					15,8	2,5%
Prins Bernhard Cultuur Fonds			10,3	21,9%					4,2	8,4%	1,0	8,5%					15,5	2,4%
Wereld Natuur Fonds							15,3	6,8%									15,3	2,4%
Artsen zonder Grenzen							15,3	6,8%									15,3	2,4%
UNICEF							15,3	6,8%									15,3	2,4%
Stichting Cultuur- begunstigden			3,9	8,3%	8,1	19,5%	2,2	1,0%									14,2	2,1%
VluchtelingenWerk							12,6	5,7%									12,6	2,0%
SkandFonds (Katholieke Noden)			6,8	14,4%							0,6	5,1%					7,4	1,1%
Humanitas					6,6	15,9%											6,6	1,0%
Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers			6,0	12,7%							0,5	4,4%					6,5	1,0%
STOP AIDS NOW!							5,9	2,7%									5,9	0,8%
Amnesty International Nederland							4,0	1,8%									4,0	0,6%
Nederlandse Rode Kruis							4,0	1,8%									4,0	0,6%
Greenpeace Nederland							3,7	1,6%									3,7	0,6%
Fonds Bijzondere Uitkeringen / ALN			3,3 -0,8	5,5%	0,6	1,4%	0,1	0,0%									3,2	0,5%
Foster Parents Plan							3,1	1,4%									3,1	0,5%
Hulporganisaties Darfur							3,0	1,3%									3,0	0,5%
TRANSPORT	142,0	100,0%	46,3	98,5%	26,9	64,7%	170,2	76,0%	48,6	97,3%	11,7	100,0%	0,0	0,0%	123,7	100,0%	569,4	87,8%

Jaarafdracht 2004 (x mln. euro)	staatsloterij		bankgiroloterij		sponsorloterij		postcodeloterij		toto/lotto		instantloterij		totalisator		speelcasino's		TOTAAL	
		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %
TRANSPORT	142,0	100,0%	46,3	98,5%	26,9	64,7%	170,2	76,0%	48,6	97,3%	11,7	100,0%	0,0	0,0%	123,7	100,0%	569,4	87,8%
Stichting Vluchteling							2,9	1,3%									2,9	0,5%
Nederlands Comité voor IUCN							2,9	1,3%									2,9	0,5%
Memisa							2,8	1,2%									2,8	0,4%
Mensen in Nood / Cordaid							2,6	1,2%									2,6	0,4%
Nederlandse Draf- en Rensport													2,5	108,7%			2,5	0,4%
Landschapsbeheer Nederland							2,5	1,1%									2,5	0,4%
12 Provinciale Milieufederaties							2,5	1,1%									2,5	0,4%
Save the Children							2,5	1,1%									2,5	0,4%
Terre des Hommes							2,5	1,1%									2,5	0,4%
Johan Cruyff Foundation					2,3	5,5%											2,3	0,4%
Dierenbescherming							2,0	0,9%									2,0	0,3%
Stichting Natuur & Milieu							2,0	0,9%									2,0	0,3%
Vogelbescherming Nederland							2,0	0,9%									2,0	0,3%
Prins Claus Fonds							2,0	0,9%									2,0	0,3%
Eredivisie jeugdopleidingen					2,0	4,8%											2,0	0,3%
Stichting Nabuur							1,8	0,8%									1,8	0,3%
Nationaal Fonds Kinderhulp					1,7	4,1%											1,7	0,3%
Stichting voor Leprabestrijding							1,5	0,7%									1,5	0,2%
Waddenvereniging							1,5	0,7%									1,5	0,2%
Natuur- en Milieu- educatie / IVN							1,5	0,7%									1,5	0,2%
Milieudefensie							1,5	0,7%									1,5	0,2%
Stichting Ark							1,5	0,7%									1,5	0,2%
World Population Foundation							1,4	0,6%									1,4	0,2%
TRANSPORT	142,0	100,0%	46,3	98,5%	32,9	79,1%	210,1	93,9%	48,6	97,3%	11,7	100,0%	2,5	108,7%	123,7	100,0%	617,8	95,3%

Jaarafdracht 2004 (x mln. euro)	staatsloterij		bankgiroloterij		sponsorloterij		postcodeloterij		toto/lotto		instantloterij		totalisator		speelcasino's		TOTAAL	
		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %		in %
TRANSPORT	142,0	100,0%	46,3	98,5%	32,9	79,1%	210,1	93,9%	48,6	97,3%	11,7	100,0%	2,5	108,7%	123,7	100,0%	617,8	95,3%
UNHCR							1,4	0,6%									1,4	0,2%
Stichting U-pi							1,2	0,5%									1,2	0,2%
Cancer Centre Amsterdam					1,0	2,4%											1,0	0,2%
Fonds Slachtofferhulp					1,0	2,4%											1,0	0,2%
Jantje Beton					1,0	2,4%											1,0	0,2%
Stichting Goois Natuurreservaat							1,0	0,4%									1,0	0,2%
Peace Parks Foundation							1,0	0,4%									1,0	0,2%
Simavi							1,0	0,4%									1,0	0,2%
World Food Programme							1,0	0,4%									1,0	0,2%
Liliane Fonds							1,0	0,4%									1,0	0,2%
AMREF Flying Doctors							1,0	0,4%									1,0	0,2%
SOS-Kinderdorpen							1,0	0,4%									1,0	0,2%
War Child							1,0	0,4%									1,0	0,2%
Free Voice (SCO)							0,5	0,2%									0,5	0,1%
University for Peace							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Nelson Mandela's Children's Fund							0,5	0,2%									0,5	0,1%
De Kleine Aarde							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Vluchtelingen Studenten UAF							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Stichting AAP							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Avalon Foundation							0,5	0,2%									0,5	0,1%
World Press Photo							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Stichting Kinder- boerderijen							0,5	0,2%									0,5	0,1%
Overig/diversen			0,1 0,7	1,5%	5,7	13,7%			1,3	2,7%			-1,0 0,8	-8,7%			7,6	1,2%
TOTAAL	142,0	100,0%	47,1	100,0%	41,6	100,0%	225,2	100,0%	49,9	100,0%	11,7	100,0%	2,3	100,0%	123,7	100,0%	643,5	100,0%

